

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
SƏHIYYƏ NAZİRLİYİ**

AZƏRBAYCAN TİBB UNİVERSİTETİ

CƏRRAHİYYƏ ÜZRƏ KLİNİK VƏ PRAKTİKİ SƏRİŞTƏLƏR

DƏRS VƏSİTİ

DOI <https://doi.org/10.25045/k.nurubay.cseriste>

ISBN 9789952536218

ORCID iD <https://orcid.org/0000-0001-6958-5412>

BAKI – 2017

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI SƏHIYYƏ NAZİRLİYİ

AZƏRBAYCAN TİBB UNİVERSİTETİ

CƏRRAHİYYƏ ÜZRƏ KLİNİK VƏ PRAKTİKİ SƏRİŞTƏLƏR

DƏRS VƏSAİTİ

BAKİ - 2017

Elektron nəşr- ISBN: 978-9952-536-21-8

CƏRRAHİYYƏ ÜZRƏ KLİNİK VƏ PRAKTİKİ SƏRİŞTƏLƏR

DƏRS VƏSAİTİ

*Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin
21.11.2016-cı il tarixli 63 saylı kollegiyasının
qərarı ilə təsdiq edilmişdir.*

Elektron nəşr- ISBN: 978-9952-536-21-8

Rəy verənlər:

1. **Ağayev E.K.** – Azərbaycan Tibb Universitetinin Ümumi Cərrahiyyə kafedrasının müdiri, professor, t.e.d.
2. **İsayev H. B.** – Akademik M.A. Topçubaşov adına Elmi Cərrahiyyə Mərkəzinin elmi işlər üzrə direktor müavini, professor, t.e.d.

Müasir həkimlərin tibbi fəaliyyətində, gündəlik həkimlik fəaliyyətində klinik-diaqnostik vərdişlərə və səriştələrə mükəmməl yiyələnmə tələb olunur. Əksər praktik vərdişlər və səriştələr həkimlik fəaliyyəti boyunca formalaşsa da onların təməli, bazası ali tibbi təhsili və ixtisasartırma kurslarında qoyulur.

Tibb Universitetinin müalicə işi fakültəsinin yuxarı kurs tələbələri üçün nəzərdə tutulmuş bu vəsaitdə praktik vərdişlər və səriştələrin son təsnifatı, onların öyrənilməsi və mənimsənilməsi prinsipləri geniş şərh olunmuşdur. Kitabdan cərrahiyyə fənnini tədris edən müəllimlər və digər tibb ixtisasları üzrə həkimlər də istifadə edə bilər.

METADATA

Type	Book
Title	Cərrahi xəstəliklər üzrə klinik və praktik səriştələr
Editor	Bayramov Nuru Yusifoğlu
Edition	
Authors	Bayramov N.Y., Zeynalov B.M. Hüseynova M.R.
Experts	Ağayev E, İsayev H.B
Year	21.11.2016
Pages	77
Abstract	Müasir həkimlərin tibbi fəaliyyətində, gündəlik həkimlik fəaliyyətində klinik və praktik səriştələrə mükəmməl yiyələnmə tələb olunur. Əksər praktik səriştələr həkimlik fəaliyyəti boyunca formalaşsa da onların təməli, bazası ali tibbi təhsili və ixtisasartırma kurslarında qoyulur. Tibb Universitetinin müalicə işi fakültəsinin yuxarı kurs tələbələri üçün nəzərdə tutulmuş bu vəsaitdə klinik və praktik səriştələrin son təsnifatı, onların öyrənilməsi və mənimsənilməsi prinsipləri geniş şərh olunmuşdur. Kitabdan cərrahiyyə fənnini tədris edən müəllimlər və digər tibb ixtisasları üzrə həkimlər də istifadə edə bilər.
Keywords	Cərrahi, xəstəlik, cərrahiyyə, səriştə, bilik, bacarıq, tələbə, rezident, dərslük, dərş vəsaiti, program, sillabus
City	Baku
Publisher	Elektron-Azərbaycan Tibb Universiteti
Language	Azerbaijani

Type of work Textbook

URL

Web site www.bck.az

DOI [10.25045/k.nurubay.cseriste](https://doi.org/10.25045/k.nurubay.cseriste)

ISBN [9789952536218](https://www.isbn-international.org/product/9789952536218)

ORCID iD <https://orcid.org/0000-0001-6958-5412>

Tartib ednlr

Azərbaycan Tibb Universitetinin I Cərrahi Xəstəliklər kafedrasının əməkdaşları:

Bayramov N.Y., AMEA-nın müxbir üzvü, professor

Zeynalov B.M., dosent, t.ü.f.d.

Hüseynova M.R., rezident

GİRİŞ

Bu kitabda tələbələrin və rezidentlərin cərrahiyyə üzrə təhsil müddətində yiyələnmələri gərəkən səriştələr (bilik və bacarıqlar), xüsusən də, xəstə aparma səriştələrinin dərəcələri və səviyyələri barədə məlumat verilmişdir.

Tibbi təhsilin prinsipləri

Müasir tibb təhsili 4 prinsip üzərində qurulur:

- Pİlləli təhsil
- Səriştəyönlü təhsil
- Səviyyəyönlü təhsil
- Faziləsiz təhsil

Təhsil pillələri

Təhsil pilləsi dedikdə, bilik və bacarıqların konkret səviyyəsinin mənimsənilməsi nəzərdə tutulur. Tibbi təhsilə ümumiyyətlə baxıldıqda aşağıdakı **pillələri** görmək olar:

- Əhalinin tibbi maarifləndirilməsi
- Tibb bacılığı təhsili
- Tələbə təhsili
- Rezident təhsili
- Yan ixtisaslaşma təhsili
- Faziləsiz tibbi təhsil (mütəxəssis təhsili)

Səriştə və səriştəlilik prinsipi

Səriştə – hər hansı əqli və ya texniki işi mükəmməl həyata keçirməyə imkan yaradan bilik və bacarığın cəmidir. Başqa sözlə, elmi biliklərə əsaslanan bacarığa səriştə deyilir.

Bilik hər hansı mövzunu tam anlamağa və ya işi mükəmməl həyata keçirməyə imkan yaradan və doğruluğu obyektiv üsullarla isbat olunmuş məlumatlardır. **Bacarıq** isə hər hansı işi icra etmə qabiliyyətidir. **Səriştəyönlü təhsil** tələbələrə təkcə bilik yox, elmi biliklərlə əsaslandırılmış əqli və texniki bacarıqları öyrətməyi hədəf tutur.

Həkimlər peşə hazırlığı prosesində aşağıdakı 7 səriştəyə yiyələnməlidir:

- Xəstə aparma
- Ünsiyyət qurma
- Əməkdaşlıq qurma
- İdarəçilik
- Elmi-tədqiqatçı

- Öyrədici – pedaqoq
- Etik davranma

Fasiləsiz tibbi təhsil dedikdə tibb işçisinin daimi olaraq bilik və bacarıqlarını yeniləmək və müasir səviyyədə qoruyub saxlamaq nəzərdə tutulur. Bunun üçün tibb bacıları, tələbələr, rezidentlər, xüsusən də mütəxəssis həkimlər daimi olaraq tibbi ədəbiyyatları mütaliə etmələri, təlim kurslarında, konfranslarda, sorğularda, imtahanlarda və digər elmi-praktik tədbirlərdə iştirak etməlidir.

Səviyyəyönlü təhsil fənnin təməl və irəli mövzularına uyğun səriştə dərəcələrini öyrətməyi nəzərdə tutur.

Xəstə aparma səriştələri

Həkimin peşə təhsili müddətində əldə etməsi nəzərdə tutulan 7 mühüm səriştələr arasında xəstə aparma (xəstəni idarə etmə) səriştəsi ilk sırada durur. Xəstə aparma dedikdə xəstənin sağalmasına, ömrünün uzadılmasına və ya həyat keyfiyyətinin yaxşılaşdırılmasına kömək etmək məqsədi ilə həyata keçirilən tədbirlər kompleksi (elmi əsaslandırılmış klinik və praktik bacarıqlar) nəzərdə tutulur: həkimə müraciət, ilk yardım, qulluq, profilaktika, diaqnostika, müalicə, proqnoz, reabilitasiya, müşahidə.

Bu tədbirləri-səriştələri müxtəlif aspektlərə görə təsnif etmək olar ki, bunlara xarakterə, dərəcələrə, pillələrə və səviyyələrə görə təsnifatları aid etmək olar.

İşin **xarakterinə** görə, səriştələri 2 qrupda cəmləşdirmək olar:

- **Klinik səriştələr** - qərarvermə xarakterli əqli səriştələrdir. Bunlara xəstəliyin diaqnostikasını, müalicəsini, profilkatikasını və proqnozlaşdırmasını aid etmək olar.
- **Praktik səriştələr** – əməli (texniki) səriştələrdir, bunlara müdaxilə və əməliyyatları aid etmək olar.

Diaqnostik səriştə – xəstəliyi tanımaq (tapmaq, müəyyənləşdirmək) üçün lazım olan tədbirlərin (işlərin) seçilməsi, həyata keçirilməsi və nəticələrinin qiymətləndirməsidir.

Müalicə səriştəsi – xəstənin sağalmasına, ömrünün uzadılmasına və ya həyat keyfiyyətinin yaxşılaşdırılmasına kömək etmək üçün lazım olan tədbirlərin seçilməsi, həyata keçirilməsi və nəticələrinin qiymətləndirilməsidir.

Profilkatika səriştəsi – xəstəliyin qarşısını almaq üçün lazım olan tədbirlərin seçilməsi, tətbiq edilməsi və nəticələrinin qiymətləndirilməsidir.

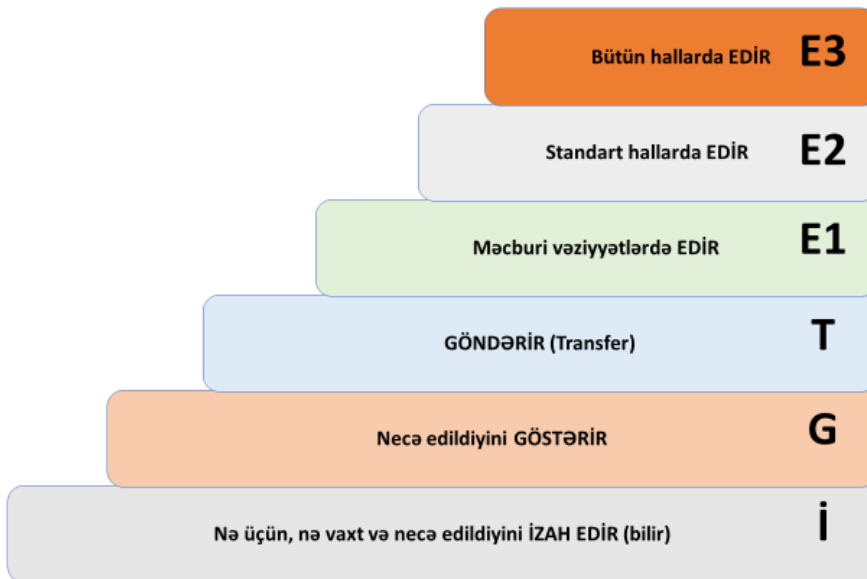
Proqnozlaşdırma səriştəsi – xəstəliyin gedişini və nəticələrini təxmin etmək üçün lazım olan tədbirlərin seçilməsi, həyata keçirilməsi və nəticələrinin qiymətləndirilməsidir.

Praktiki təcrübədə hər bir təhsil və ya vəzifə pilləsi üçün nəzərdə tutulan əsas işi - klink və texniki sərişələri aşağıdakı kimi göstərmək olar:

Sərişə dərəcələri

Sərişə dərəcələri dedikdə sərişəni öyrənmə mərhələləri nəzərdə tutulur və sərişənin hansı dərəcədə mənimsənildiyini göstərir. Tibbi praktikada hər hansı sərişənin 4 klassik dərəcəsi ayrılmalıdır (Şəkil 1):

- birinci dərəcə (İ) – işin nə üçün, necə edildiyini və nəticələrini bilir (əsaslandırma və ya izah etmə dərəcəsi)
- ikinci dərəcə (G) – işin necə edildiyini eksperimentdə, maktədə göstərir (göstərmə dərəcəsi)
- üçüncü dərəcə (T) – işi həyata keçirmək üçün başqasına göndərir və ya kömək edir (göndərmə, transfer dərəcəsi)
- dördüncü dərəcə (E) – işi həyata keçirir (etmə, gerçəkləşdimə dərəcəsi). Bunun da bir neçə alt dərəcələri var: məcburi vəziyyətlərdə protokolların və ya konsultasiyaların köməyi ilə həyata keçirmək (E1), standart vəziyyətlərdə sərbəst həyata keçirmək (E2), həm standart, həm də qeyri-standard hallarda həyata keçirmək (E3).

Şəkil 1. Sərişələrin dərəcələri

Bu qaydaya uyğun olaraq klinik və praktik sərişələrin dərəcələri Cədvəl 1 və 2-də verilmişdir.

Cədvəl 1. Klinik sərişlərin dərəcələri

Dərəcə		Açıqlama
S1	M	Müraciət Xəstəlikdən qorunmağı (ilkin profilaktikanı), şübhələnməyi və həkimə müraciəti bacarır. Bu səviyyə xəstələr və cəmiyyət üçün nəzərdə tutulur
S2	Q	Qulluq və ilk yardım Xəstəlikdən qorunma və şübhələnməklə yanaşı ümumi qulluğu, ilkin yardımını və həkim göstərişlərinin həyata keçirməyi bacarır. Bu səviyyə tibb bacıları üçün nəzərdə tutulur
S3	İ	Əsaslandırma (izah etmə) Qulluq, ilkin tibbi yardım və profilaktika ilə yanaşı, xəstəliklərin diaqnostikasını, müalicəsini, profilaktika və proqnozlaşdırılmasını elmi biliklərlə əsaslandırmağı bacarır. Bu səviyyə tələbələr üçün nəzərdə tutulur
S4	G	Göstərmə Əvvəlki bacarıqlara əlavə olaraq xəstəliklərin diaqnozunu virtual xəstədə sərbəst, real xəstədə isə dəstəklə dəqiqləşdirmək. Bu səviyyə əsasən tələbələr üçün nəzərdə tutulur və təməl patologiyalara aiddir.
S5	T	Şübhələnmə və göndərmə Əvvəlki bacarıqlara əlavə olaraq xəstəlikdən şübhələndikdə və ya diaqnozu dəqiqləşdirdikdə mütəxəssisə göndərmək. Bu səviyyə sahə həkimləri və fərqli ixtisas həkimləri üçün nəzərdə tutulur.
S6	E1	İstisna hallarda gerçəkləşdirmə Təcili və məcburi vəziyyətlərdə xəstəliyin diaqnozunu sərbəst və ya dəstəklə dəqiqləşdirir və müalicəni icra edir. Bu səviyyə yaxın ixtisas həkimləri üçün nəzərdə tutulur.
S7	E2	Standart hallarda gerçəkləşdirmə

		Standart vəziyyətlərdə xəstəliyin diaqnozunu dəqiqləşdirməyi, müalicə etməyi, profilaktikanı və proqnozu bacarır. Bu səviyyə rezidentlər üçün nəzərdə tutulur
S8	E3	İstənilən halda gerçəkləşdirmə İstənilən vəziyyətlərdə xəstəliyin diaqnozunu dəqiqləşdirməyi, müalicə etməyi, profilaktikanı və proqnozunu təyin etməyi bacarır. Bu səviyyə təcrübəli mütəxəssislər, bölüm rəhbərləri üçün nəzərdə tutulur.

Cədvəl 2. Praktik sərişələrin dərəcələri

A	İ	Əsaslandırır (izah edə bilir) – nə üçün və necə edilməsini bilir
B	G	Göstərir – simulyatorda sərbəst və ya xəstədə mütəxəssisin dəstəyi ilə həyata keçirir
C	T	Mütəxəssisə göndərir və ya dəvət edir və ya kömək edir.
D	E1	İstisna hallarda (təcili və məcburi vəziyyətlər) rəhbərliyə və protokollara əsaslanaraq həyata keçirir
E	E2	Standart vəziyyətlərdə sərbəst həyata keçirir.
F	E3	İstənilən vəziyyətdə sərbəst həyata keçirir.

Sərişə səviyyələri

Sərişələrin səviyyəsi dedikdə hər təhsil pilləsində hansı sərişənin hansı dərəcədə mənimsənilməsi nəzərdə tutulur. Sərişə səviyyəsini müəyyən edən amil isə, xəstəliklərin və müdaxilələrin xarakteri və ağırlıq dərəcəsidir. Müasir tibbi təhsilin səviyyəlilik prinsipinə əsaslanaraq xəstəliklər və müdaxilələr xarakterinə və ağırlıq dərəcəsinə görə təməl və irəli qruplara ayrılır:

- **Təməl cərrahi xəstəliklər və ya müdaxilələr** - əsasən təcili, təxirəsalınmaz və çox rast gəlinən standart xəstəliklər və ya müdaxilələri əhatə edir.
- **İrəli cərrahi xəstəliklər və ya müdaxilələr** - az rast gəlinən, mürəkkəb və atipik xəstəlikləri və müdaxilələri əhatə edir.

Bu bölgüyə əsaslanaraq təhsilin hər bir pilləsi üçün təməl və irəli işlərdəki (xəstəliklərdə və müdaxilələrdə) klinik və praktik sərşətlərin dərəcələri müəyyənləşdirilir və bu kompleks səriştə səviyyəsi adlandırılır:

Təməl səviyyə – təhsil pilləsində cərrahiyyənin təməl xəstəlikləri və müdaxilələri üçün nəzərdə tutulmuş klinik (diaqnostika, müalicə, profilaktika, proqnozlaşdırma) və praktik səriştələrin minimum səviyyəsidir. Məsələn, təməl cərrahi patologiyalarda tələbələr üçün nəzərdə tutulan səviyyə diaqnostikanı göstərmək, müalicə, profilaktika və proqnozlaşdırmanı izah etməkdir. Rezidentlər üçün isə həyata keçirmək və şübhələyəndə başqa mütəxəssisə göndərməkdir.

İrəli səviyyə – təhsil pilləsində cərrahiyyənin irəli dərəcəli xəstəlikləri və müdaxilələri üçün nəzərdə tutulmuş klinik (diaqnostika, müalicə, profilaktika, proqnozlaşdırma) və praktik səriştələrin minimum səviyyəsidir. Məsələn, irəli cərrahi xəstəliklərdə tələbələr üçün nəzərdə tutulan səviyyə diaqnostikanı, müalicəni, profilaktika və proqnozlaşdırmanı izah etməkdir, rezidentlər üçün isə göndərməkdir.

Bu prinsiplərə əsaslanaraq təhsil pillələri üçün nəzərdə tutulan təməl səviyyəni aşağıdakı kimi ifadə etmək olar:

- Xəstə - həkimə müraciət və xəstəlikdən qorunma
- Tibb bacısı – qulluq və ilk yardım
- Tələbə - əsaslandırma və diaqnostikanı göstərmə
- Rezident - göndərmə və ya etmə (gerçəkləşdirmə)
- Mütəxəssis həkim – gerçəkləşdirmə.

Ümumi cərrahiyyə ixtisası üzrə rezidentlərin səriştələri

Cərrahiyyə ixtisası üzrə təhsilin məqsədi cərrahi xəstəliklərin aparılmasını (əməliyyatönü, əməliyyatdaxili və əməliyyatdan sonrakı idarə edilməsini) öyrətməkdir. Ümumi cərrahiyyə ixtisas sahəsi qarın divarının, qida borusunun, mədənin, nazik və yoğun bağırsaqların, çanaq dibinin, qaraciyərin, öd yollarının, mədəaltı vəzin, dalağın, qalxanvari və qalxanvari ətraf vəzilərinin, böyrəküstü vəzin, döş qəfəsi divarı və orqanların (ürək və aorta istisna olmaqla), damarların (beyin damarları istisna olmaqla), dəri və darialtı toxumaların hər növ cərrahi xəstəliklərinin və travmalarının, o cümlədən transplantasiya olunmuş xəstələrinin əməliyyatönü, əməliyyatdaxili və əməliyyatdan sonrakı aparılmasını əhatə edir.

- Əməliyyatönü aparma – cərrahi xəstəliyin diaqnozunun dəqiqləşdirilməsi, yanaşı xəstəliklərin diaqnostikası, cərrahi riskin təyini və əməliyyatönü hazırlığı
- Əməliyyatdaxili aparma – anesteziya, əməliyyatın icra edilməsi, monitorizasiya.

- Əməliyyatdan sonrakı aparma – monitorizasiya, müalicələr, ağırlaşmaların profilkatikası, diaqnostikası və müalicəsi, müşahidə, reabilitasiya.

Bunlara əsaslanaraq, ümumi cərrahiyyə rezidentinin fəaliyyət sahələri 3 qrupa ayrılır:

- **əsas ixtisas sahəsi**
- **yan ixtisas sahələri**
- **digər cərrahi sahələr**

Əsas ixtisas sahəsinə daxil olan xəstəliklərin və əməliyyatların əksəriyyəti ümumi cərrahiyyə rezidentinin təməl səviyyəsinə, az qismini isə irəli səviyyəsinə aid olan səriştələri əhatə edir. Yəni, ümumi cərrahiyyə rezidenti bu sahəyə daxil olan orqanların əksər təcili, təxirəsalınmaz və çox rast gəlinən cərrahi xəstəliklərini təkbaşına və ya briqada üzvü kimi sərbəst aparmalı və cərrahi müdaxilələrini sərbəst şəkildə həyata keçirməlidir (*“standart hallarda diaqnozu, müalicəni, profilaktikani, proqnozu və əməliyyatı gerçəkləşdirmə” səviyyəsi*). Bu sahənin irəli səviyyəli səriştələri isə adətən təcrübə və kurslarla qazanılır (fasiləsiz təhsil). Ümumi cərrahın **əsas ixtisas sahəsinə** aşağıdakılar aiddir:

- Ümumi hissə
 - » Cərrahi reanimasiya və intensiv terapiya
 - » Cərrahi infeksiyalar və sepsis
 - » Qidalama və metabolizm
 - » Anesteziya
 - » Yara
 - » Hemopoetik sistem, tromboz, qanaxmalar
 - » İmmun sistemi
 - » Heriatriya
 - » Diaqnostik və müdaxiləli radiologiya
- Xüsusi hissə
 - » Qarın və həzm sistemi cərrahiyyəsi
 - » Endoskopiya
 - » Endokrin cərrahiyyə
 - » Cərrahi onkologiya
 - » Travmalar
 - » Süd vəzi cərrahiyyəsi
 - » Yumşaq toxuma cərrahiyyəsi

Yan ixtisas sahəsi ümumi cərrahiyyə rezidenti və mütəxəssisi üçün irəli səviyyə hesab edilən sərişələr çərçivəsindəki xəstəlikləri və əməliyyatları əhatə edir. Rezidentlər təhsil dövründə bu sahələrdə təcili vəziyyətlər istisna olmaqla **“diaqnoz qoy, ilkin yardımı göstər və göndər”** səviyyəsində sərişə qazanır, təməl səviyyədə sərişə əldə etmək üçün isə əlavə təkmilləşmə kursu keçməlidir. Ümumi cərrahın **yan ixtisas sahələri aşağıdakılardır:**

- Transplantologiya
- Torakal cərrahiyyə
- Vaskulyar cərrahiyyə
- Bariatrik cərrahiyyə

Yaxın ixtisas sahəsinə daxil olan xəstəliklərin və əməliyyatların əksəriyyəti ümumi cərrahiyyə rezidenti üçün irəli səviyyə, az qismi isə təməl səviyyə hesab edilir. Bu sahə digər orqanların təcili, çox rastlanan və differensiasiya gərəktirən xəstəliklərini və ortaq müdaxilələri əhatə edir. Ümumi cərrah bu sahələr üzrə birincili məsul deyil, sərişəsi isə **“diaqnoz qoy, ilkin yardımı göstər və göndər”** səviyyəsindədir, lakin istisna hallar kimi təcili və məcburi vəziyyətlərdə bəzi xəstələri apara bilər. Ümumi cərrahın **yaxın ixtisas sahələrinə aşağıdakılar aid edilir:**

- Ginekologiya
- Urologiya
- Plastik-rekonstruktiv cərrahiyyə
- Neyrocərrahiyyə
- Ürək cərrahiyyəsi
- Travmatologiya və ortopediya
- Pediatrik cərrahiyyə

Tələbələr üçün cərrahi sərişələr

Tələbələrə cərrahiyyə üzrə tədrisin məqsədi xəstə aparılmasına hazırlıq mərhələsini, xüsusən də diaqnostik və sadə praktik sərişələrin göstərmə dərəcəsini öyrətməkdir.

Tələbələrin müasir cərrahiyyə təhsilinin əsasında da sərişəyönlü və səviyyəyönlü təhsil durur.

Tələbələr üçün **təməl səviyyə klinik sərişələr** dedikdə təməl cərrahi patologiyalarda (təcili, təxirəsaslanmaz və ən çox rast gəlinən cərrahi xəstəliklər) diaqnostikanı göstərmə, müalicə, profilaktika və proqnozlaşdırılmasını isə izah etmə bacarığı nəzərdə tutulur. Tələbələr bu sərişələrə təhsil dövründə auditoriyalarda və klinikalarda yiyələnirlər. **Təməl səviyyə praktik sərişələrə** xəstələrdə ən çox yerinə yetirilən

proseduraları simulyatorada və ya real xəstədə göstərmə bacarığı aiddir. Tələbələr bu səriştelərə təlim kurslarında, laboratoriyalarda, istehsalat təcrübəsində və klinikalarda yiyələnirlər. Qeyd etmək lazımdır ki, tələbələrin xəstə aparma məsuliyyəti olmadığı üçün, onlar bu sərişteləri xəstələrdə həkimin iştirakı və xəstənin razılığı ilə göstərə bilirlər.

Tələbələrin **irəli səviyyə** patologiyalarda klinik səriştəsi diaqnostikanı, müalicəni, profilaktika və proqnozlaşdırmanı izah etməkdən - elmi əsaslandırmaqdan ibarətdir. Tələbələr bu sərişteləri adətən sərbəst şəkildə öyrənərək əldə edirlər. Az rast gəlinən patologiyalar tələbələr üçün irəli səviyyə sayılır.

Cərrahi əməliyyatlar tələbələr üçün irəli səviyyə sayılır və bu müdaxilələr üçün tələbənin vəzifəsi əməliyyatı izah etməkdən ibarətdir – göstərişləri, əks-göstərişləri, texnikasını ümumi şəkildə izah etmək.

Beləliklə, tələbələr üçün ümumi cərrahiyyə üzrə təhsilin hədəfi cərrahiyyənin nəzəri əsaslarını öyrənmək, təməl səviyyəyə aid cərrahi patologiyaların diaqnostikasını və müdaxilələri göstərmək səriştəsinə, irəli səviyyə patologiyaların və müdaxilələrin isə elmi əsaslarını izah etmək səriştəsinə yiyələnməkdir. Tələbələr həmçinin bəzi təməl təlim kurslarını da keçməlidirlər.

Qısaltmalar:

1. T – tələbə
2. S/H – sahə həkimi
3. U/G – urologiya, ginekologiya və digər ixtisas rezidentləri
4. R – rezidentlər
5. M – mütəxəssis

CƏRRAHİYYƏ ÜZRƏ KLİNİK VƏ PRAKTİKİ SƏRİŞTƏLƏR

ÜMUMİ HİSSƏ

T S/H U/G R M

CƏRRAHİ ƏMƏLİYYATIN MƏQSƏDLƏRİ

Biliklər

Cərrahi əməliyyatın tərifini və növləri

Diaqnostik

Müalicə

Toxumanı çıxarma

Mayeni çıxarma

Mənfəzi açma

Toxuma bərpası

Rekonstruksiya

Bacarıqlar

Cərrahi əməliyyatın məqsədlərini klinik nümunələr əsasında izah etmək, göstərmək, və ya həyata keçirmək

CƏRRAHİ ƏMƏLİYYATIN ORQANİZMƏ TƏSİRİ

Biliklər

Yerli dəyişiklik - yara, qanaxma, ağrı

Ümumi dəyişiklik - stress, SIRS, endokrin-metabolik, su-duz, tənəffüs, qan dövranı, beyin, mədə-bağırsağ, qaraciyər, böyrək, hərəkət hemopoetik və s.

Əməliyyatdan sonrakı gedişə təsir edən amillər

Bacarıqlar

Cərrahi əməliyyatın törətdiyi yerli və ümumi dəyişikliklərin mexnizmlərini izah etmək, diaqnostikasını, müalicəsini, profilaktika və proqnozlaşdırılmasını izah etmək, göstərmək və həyata keçirmək

CƏRRAHİ PATOLOGİYALAR

Biliklər

Hüceyrə zədələnməsi - tərif, təsnifatı, səbəbləri, mexanizmləri, müayinə üsulları, diaqnostikası, müalicə prinsipləri, profilaktikası, proqnozu

Anadangəlmə xəstəliklər - tərif, təsnifatı, səbəbləri, mexanizmləri, diaqnostikası, müalicə prinsipləri, profilaktikası, proqnozu

Travma - tərif, təsnifatı, səbəbləri, mexanizmləri, müayinə üsulları, diaqnostikası, müalicə prinsipləri, cərrahi müalicəyə göstərişlər, profilaktikası, proqnozu

İltihab - tərif, təsnifatı, səbəbləri, mexanizmləri, müayinə üsulları, diaqnostikası, müalicə prinsipləri, cərrahi müalicəyə göstərişlər, profilaktikası, proqnozu

Cərrahi infeksiyalar - tərif, təsnifatı, səbəbləri, mexanizmləri, müayinə üsulları, diaqnostikası, müalicə prinsipləri, cərrahi müalicəyə göstərişlər, profilaktikası, proqnozu

Neoplaziya - tərif, təsnifatı, səbəbləri, mexanizmləri, müayinə üsulları, diaqnostikası, müalicə prinsipləri, cərrahi müalicəyə göstərişlər, profilaktikası, proqnozu

Kist - tərif, təsnifatı, səbəbləri, mexanizmləri, müayinə üsulları, diaqnostikası, müalicə prinsipləri, cərrahi müalicəyə göstərişlər, profilaktikası, proqnozu

Degenerativ xəstəliklər - tərif, təsnifatı, səbəbləri, mexanizmləri, müayinə üsulları, diaqnostikası, müalicə prinsipləri, cərrahi müalicəyə göstərişlər, profilaktikası, proqnozu

Xora - tərif, təsnifatı, səbəbləri, mexanizmləri, müayinə üsulları, diaqnostikası, müalicə prinsipləri, cərrahi müalicəyə göstərişlər, profilaktikası, proqnozu

Vaskulyar (tomboz, işemiya, nekroz) - tərif, təsnifatı, səbəbləri, mexanizmləri, müayinə üsulları, diaqnostikası, müalicə prinsipləri, cərrahi müalicəyə göstərişlər, profilaktikası, proqnozu

Qanaxma - tərif, təsnifatı, səbəbləri, mexanizmləri, müayinə üsulları, diaqnostikası, müalicə prinsipləri, cərrahi müalicəyə göstərişlər, profilaktikası, proqnozu

Endokrin-metabolik - tərif, təsnifatı, səbəbləri, mexanizmləri, müayinə üsulları, diaqnostikası, müalicə prinsipləri, cərrahi müalicəyə göstərişlər, profilaktikası, proqnozu

Autoimmun - tərif, təsnifatı, səbəbləri, mexanizmləri, müayinə üsulları, diaqnostikası, müalicə prinsipləri, cərrahi müalicəyə göstərişlər, profilaktikası, proqnozu

Disfunksional - tərif, təsnifatı, səbəbləri, mexanizmləri, müayinə üsulları, diaqnostikası, müalicə prinsipləri, cərrahi müalicəyə göstərişlər, profilaktikası, proqnozu

Bacarıqlar

Cərrahi patologiyaların diaqnostikasını, müalicəsini, profilaktika və proqnozunu nümunələr üzərində izah etmək, göstərmək və ya həyata keçirmək

YARA SAĞALMASI

Biliklər

Yaraların səbəbləri və növləri

Yara sağalmasının mexanizmləri

Yara sağalmasına təsir edən fizioloji və patoloji amillər

Yaraların diaqnostikasının və müalicəsinin prinsipləri və üsulları

Klinik bacarıqlar

Açıq yaraların müalicəsi	İ	T	E1	E2	E3
Xroniki yaralar	İ	T	E1	E2	E3
Yataq yarası	İ	T	E1	E2	E3
İşemik arterial xoralar	İ	T	E1	E2	E3
Venoz staz xoraları	İ	T	E1	E2	E3
Çapıq və kontrakturalar	İ	T	E1	E2	E3

Praktik bacarıqlar

Yara tikilməsi və ağırlaşmaların profilaktikası	G	E1	E2	E3	E3
Yara sarğıları	G	E1	E2	E3	E3

CƏRRAHİ İNFEKSIYA**Biliklər**

İnfeksiyaya cavab reaksiyası, SİRS və sepsis
 Cərrahi infeksiyaların klassifikasiyası
 Mikrobiomlar, ekzogen və endogen infeksiyalar
 Antibakterial maddələr
 Cərrahi infeksiyaların diaqnostika və müalicəsinin prinsipləri və metodları

Klinik və praktik Bacarıqlar

Hospital infeksiyaları	İ	T	E2	E2	E3
İnfeksiyon kontrol mərkəzi	İ	T	E2	E2	E3
Hospital gigiyenası	İ	E2	E2	E2	E3
Sterilizasiya	G	E2	E2	E2	E3
Aseptika və antiseptika	G	E2	E2	E2	E3
Bakterial infeksiyalar	İ	T	E2	E2	E3
Viral infeksiyalar	İ	T	E2	E2	E3
Fungal infeksiyalar	İ	T	E2	E2	E3
Antibiotikoprofilaktika və antibiotikoterapiya	İ	E2	E2	E2	E3
İnfeksiyon ağırlaşmalar: cərrahi sahə infeksiyaları, uzaq infeksiyalar	İ	T	E2	E2	E3

ANESTEZİYA**Biliklər**

Ağrının patofiziologiyası

Anesteziyanın prinsipləri və metodları

Klinik bacarıqlar

Xəstənin anestezioloji qiymətləndirilməsi	İ	T	E2	E2	E3
Preoperativ hazırlıq	İ	T	E2	E2	E3
Anesteziya üsulunun seçimi	İ	T	E2	E2	E3
Anestezioloji ağırlaşmalar	İ	T	E2	E2	E3

Praktik bacarıqlar

Yerli və regional anesteziya	İ	G	E1-E2	E1-E2	E3
Ümumi anesteziya	İ	G	E1-E2	E1-E2	E3
Əməliyyat zamanı monitorizasiya	İ	G	E1-E2	E1-E2	E3
İntubasiya və ekstubasiya	İ	G	E1-E2	E1-E2	E3

SU, ELEKTROLİT VƏ TURŞU-QƏLƏVİ TARAZLIĞI

Biliklər

Normal su-elektrolit və turşu-qələvi tarazlığı
Orqanizmin maye mühitləri
Maye mühitləri arasında su mübadiləsinin fiziologiyası və patofiziologiyası
Su-elektrolit homeostazında yaşla əlaqədar dəyişikliklər
Su-elektrolit pozulmalarının diaqnostika və müalicəsinin prinsipləri və metodları

Klinik bacarıqlar

Elektrolit pozulmaları	G	T	E3	E3	E3
Maye pozulmaları	G	E1	E3	E3	E3
Turşu-qələvi pozulmaları	G	E1	E3	E3	E3

QIDALANMA VƏ METABOLİZM

Biliklər

Normada və stressdə metabolizm
Qidalanma pozulmaları
Qidalandırmanın növləri, qida vasitələri, qidalandırmaya göstərişlər və əks göstərişlər, ağırlaşmaları və s.

Klinik bacarıqlar

Qidalanmanın qiymətləndirilməsi	G	T	E2	E3
Enerji ehtiyacının hesablanması	İ	T	E2	E3
Parenteral qidalanma	İ	T	E2	E3
Enteral qidalandırma	İ	T	E2	E3
Xəstəliklərə spesifik qidalandırma	İ	T	E2	E3

HEMOPOETİK SİSTEM VƏ CƏRRAHİYYƏ

Biliklər

Hemopoetik sistemin anatomiyası, fiziologiyası, patologiyaları, xəstəliklərinin ağırlaşmaları, əlamətləri, müayinə üsulları, müalicə prinsipləri və üsulları

Hemopoezin mexanizmləri

Hemostazın, koagulyasiya və fibrinolizin mexanizmləri

Hemopoetik sistemin cərrahi xəstəliklərin gedişinə və əməliyyatdan sonrakı gedişə təsiri

Klinik bacarıqlar

Anemiyalar	G	T	E1	E1	E3
Hemoqlobinopatiya və hemolitik anemiyalar	G	T	E1	E1	E3
Polisitemiya	G	T	E1	E1	E3
Leykopeniyalar	G	T	E1	E1	E3
Trombositopeniyalar	G	T	E1	E1	E3
Koaqulopatiyalar	G	T	E1	E1	E3
Yaygın damardaxili qanaxma	G	T	E1	E1	E3
Antikoagulyant alan xəstələrin aparılması	G	T	E1	E1	E3
Trombofiliya	G	T	E1	E1	E3
Transfuziya reaksiyaları	G	T	E1	E1	E3
Trombozlar	G	T	E1	E1	E3

Praktik bacarıqlar

Qan və komponentlərinin köçürülməsi	G	E1	E2	E2	E3
-------------------------------------	----------	-----------	-----------	-----------	-----------

Antikoagulyant və trombolitik müalicənin aparılması	İ	G	E2	E2	E3
Limfa düyünü çıxarılması	İ	İ	E1	E2	E3
Anemiyalarda splenektomiya və digər müalicələr	İ	İ	E1	E2	E3

İMMUN SİSTEM VƏ CƏRAHYYƏ

Biliklər

İmmun sistemin komponentləri
 İmmun sistemin infeksiyaya, travmaya və toxuma köçürülməsinə cavab mexanizmləri
 Transplant immunologiyası
 İmmunosupressiya

Klinik bacarıqlar

İmmunosupressiv xəstədə cərrahiyyə	İ	İ	E1	E2	E3
Autoimmun xəstəliklər və cərrahiyyə	İ	İ	E1	E2	E3
Quduzluğa qarşı immunizasiya	İ	E1	E1	E2	E3
Tetanusu qarşı immunprofilaktika və immunterapiya	İ	E1	E1	E2	E3

ONKOLOGİYA VƏ ŞİŞ BİOLOGİYASI

Biliklər

Kanserin molekulyar biologiyası
 Kanseroqenz
 Kanserdə genetik amillərin rolu
 Metastazın mexanizmləri
 Kanser epidemiologiyası
 Kanserin patomorfologiyası
 Kanserin diaqnostika prinsipləri
 Kanserin mərhələsinin təyini prinsipləri
 Kanserin müalicə prinsipləri: cərrahi, radioterapiya, kimyaterapiya, immunoterapiya, hormon və digər müalicələr

Klinik bacarıqlar

Kanser skriningi	İ	T	E1	E2	E3
------------------	----------	----------	-----------	-----------	-----------

Hər orqanın bəd xassəli törəmələrinin diaqnostikası və müalicəsi (bölmələrdə verilir)

Kanserli xəstədə ağrının müalicəsi	İ	E1	E1	E2	E3
Terminal vəziyyətli onkoloji xəstələrə yardım	İ	E1	E1	E2	E3

ENDOSKOPIYA

Biliklər

Endoskopiyanın iş prinsipi və gigiyena
Endoskopiyanın növləri
Endoskopik müayinə və müdaxilələrə göstərişlər, əks göstərişlər, ağılaşmalar

Praktik bacarıqlar

Ezofaqoqastroskopiya	İ	İ	G	E2	E3
Kolonoskopiya	İ	İ	G	E2	E3
Bronxoskopiya	İ	İ	G	E2	E3
Endoskopik biopsiya	İ	İ	G	E2	E3
Endoskopik lavaj	İ	İ	G-E1	E2	E3
Diaqnostik və cərrahi ERXPQ	İ	İ	G	G	E3
Polipektomiya, mukozektomiya, stentin qoyulması	İ	İ	G	G	E3
Varikoz damarların skleroterapiyası	İ	İ	G	G	E3
Qanaxmanın endoskopik yolla dayandırılması	İ	İ	G	G	E3

RADİOLOGİYA

Biliklər

Görüntüləmə üsullarının biofizikası və zərərləri
Şüa diaqnostikasının prinsipləri: rentgen, USM, KT, MRT, PET-KT və digər
Kontrast istifadəsinin prinsipləri
Diaqnostik və terapevtik radioloji metodlar

Praktik bacarıqlar

Rentgenlə yad cisimin təyini	G	G	E2	E2	E3
USM ilə patologiyaların təyini	G	G	E2	E2	E3

KT ilə patologiyanın təyini	G	G	E2	E2	E3
Radioloji diaqnostik müdaxilələr: punksiya, biopsiya	İ	G	E2	E2	E3
Radioloji terapevtik müdaxilələr: stend, kateter, ablasiya və digər	İ	G	E2	E2	E3
Radioloji mühafizə	İ	E1	E2	E2	E3

HERİATRİYA

Biliklər

Yaşlanmanın fizioloji və klinik effektləri

Klinik bacarıqlar

Yaşlı xəstələrin müayinəsi və qiymətləndirilməsi	İ	E1	E2	E2	E3
Yaşlı xəstələrdə dərmanların dozasının ayarlanması	İ	E2	E2	E2	E3
Yaşlı xəstələrdə radikal və palliativ əməliyyatların seçimi	İ	İ	E2	E2	E3

CƏRRAHİ XƏSTƏLƏRİN APARILMASI

Biliklər

Cərrahi xəstələrin əməliyyatönu müayinələri, orqan və sistemlərin qiymətləndirilməsi və hazırlığı, cərrahi risqin təyini, əməliyyatdaxili aparılması, əməliyyatdan sonrakı izləmə və müalicəsi üçün lazım olan Biliklər: cərrahi əməliyyatların, cərrahi patologiyaların və yanaşı xəstəliklərin orqan və sistemlərdə törətdiyi dəyişikliklər, əməliyyatdan sonrakı ağırlaşmalar və bunların etilologiyası, patogenzi, klinikası, müayinəsi, müalicə və proqnozlaşdırılma prinsipləri.

Klinik bacarıqlar

Əməliyyatönu aparma

Əməliyyatönu rutin müayinələr	G	T	E3	E3	E3
-------------------------------	----------	----------	-----------	-----------	-----------

Tənəffüs sisteminin dəyərləndirilməsi və patologiyalarının korreksiyası	G	T	E1	E1	E3
Ürəyin dəyərləndirilməsi və patologiyalarının korreksiyası	G	T	E1	E1	E3
Qastrointestinal sistemin dəyərləndirilməsi və patologiyalarının korreksiyası	G	T	E1	E2	E3
Sidik-cinsiyyət sisteminin dəyərləndirilməsi və patologiyalarının korreksiyası	G	T	T-E1	E1	E3
Ətrafların dəyərləndirilməsi	G	T	E1	E1	E3
Vaskulyar sistemin dəyərləndirilməsi və patologiyalarının korreksiyası	G	T	T-E1	E2	E3
Endokrin sistemin dəyərləndirilməsi və patologiyalarının korreksiyası	G	T	T-E1	E1	E3
Qanyaradıcı sistemin dəyərləndirilməsi və patologiyalarının korreksiyası	G	T	E1	E1	E3
Psixiatrik problemlərin dəyərləndirilməsi və patologiyalarının korreksiyası	G	T	T	T	E3
İmmun sisteminin preop dəyərləndirilməsi və patologiyalarının korreksiyası	G	T	E1	E1	E3
Su-elektrolit mübadiləsinin dəyərləndirilməsi və patologiyalarının korreksiyası	G	T	E2	E2	E3
Anestezioloji baxımdan dəyərləndirilmə	G	T	T	T	E3
Cərrahi riskin qiymətləndirilməsi	G	T	E2	E2	E3
Əməliyyata razılığın alınması	G	T	E2	E2	E3
Tromboz profilaktikası	G	T	E2	E2	E3
Preoperativ antibiotikoprofilaktika	G	T	E2	E2	E3
Premedikasiya və sedasiya	İ	T	E2	E2	E3

Əməliyyatdaxili aparma

Xəstəni əməliyyata göndrəmə	İ	İ	E2	E2	E3
Aseptika və antiseptika	İ	İ	E2	E2	E3
Əməliyyat zamanı pozisiya	İ	İ	E2	E2	E3
Yerli və ümumi anesteziyanın prinsipləri	İ	İ	E2	E2	E3
Əməliyyat zamanı sinir zədələnmələrinin və hipotermiyanın profilaktikası	İ	İ	E2	E2	E3
Əməliyyatdaxili monitorizasiya	İ	İ	E2	E2	E3

Əməliyyatdan sonrakı aparma

Posoperativ monitorizasiya və gedişi qiymətləndirmə	G	G	E2	E2	E3
Rutin postoperativ müalicələr (ağrıkəsicilər, infuziya, antibiotik, trombopofilaktika, qidalandırma, drenlərə və yaraya qulluq və s)	G	G	E2	E2	E3
Postoperativ ağırlaşmalar (cərrahi sahə ağırlaşmaları, pulmonar, kardio-vaskulyar, sinir sistemi, qaraciyər, qastrointestinal, renal, endokrin, hematoloji və s)	İ	İ	T-E2	E2	E3

CƏRRAHIYYƏDƏ KRİTİK VƏZİYYƏTLƏR, İNTENSİV TERAPİYA VƏ REANİMASIYA

Biliklər

İntensiv terapiya və reanimasiya gərəkdirən kritik xəstəliklərin diaqnostikasını, müalicəsini, profilaktikasını və proqnozlaşdırmasını həyata keçirmək üçün lazım olan biliklər: anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya, xəstəliklərin tərif, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri, müayinələri (klinik, laborator, görüntülmə və digər), diaqnostikası, müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.

Kritik xəstələrdə aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərif, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmələrin ardıcılığı, ağırlaşmaları və s.

Kritik vəziyyətlər (Klinik bacarıqlar)

Kritik vəziyyətlərdəki xəstələrdə həyatqurtarma	G	T	E2	E2	E3
İntensiv terapiya şöbəsinə yatışa və çıxışa göstərişlər	G	T	E2	E2	E3
İntensiv terapiyada monitorizasiya	G	T	E2	E2	E3
Ürək dayanması	G	T	E2	E2	E3
Beyin ölümü	G	T	E2	E2	E3
Anaflaksiya	G	T	E2	E2	E3
Kəskin tənəffüs yetməzliyi, KRDS	G	T	E2	E2	E3
Ürək yetməzliyi, aritmiyalar	G	T	E2	E2	E3
Şok (hipovolemik, kardiogen septik, neyrogen)	G	T	E2	E2	E3
Nevroloji disfunksiya (koma və digər)	G	T	E2	E2	E3
Qaraciyər yetməzliyi	G	T	E2	E2	E3
Böyrək yetməzliyi	G	T	E2	E2	E3
Qastrointestinal yetməzlik	G	T	E2	E2	E3
Endokrin disfunksiya	G	T	E2	E2	E3
Su-elektrolit, turşu-qələvi pozulmaları	G	T	E2	E2	E3
Koqaluopatiya	G	T	E2	E2	E3
Sepsis	G	T	E2	E2	E3
Kəskin qarın, abdominal kompartman sindrom	G	T	E2	E2	E3
Pnevmoniya	G	T	E2	E2	E3
Tromboemboloidiyalar	G	T	E2	E2	E3
Hipertermik kriz	G	T	E2	E2	E3
Çoxlu orqan yetməzliyi	G	T	E2	E2	E3
İntensiv terapiyada nozokomial infeksiyalar	G	T	E2	E2	E3
Praktik bacarıqlar					
İnvaziv monitorizasiya	İ	G	E2	E2	E3
Hava yollarına müdaxilələr - maskalar, intubasiya, traxeostomiya	G	E1	E2	E2	E3
Oksigenasiya	G	E1	E2	E2	E3
Mexaniki ventilyasiya	G	E1	E2	E2	E3
Arterial kateter qoyulması	İ	E1	E1	E2	E3
Pulmonar arteriya kateteri	İ	G	G	E2	E3
Mərkəzi vena kateterizasiyası	İ	G	E1	E2	E3
Komartment təzyiqli ölçülməsi (abdominal, ətraf)	İ	G	E1	E2	E3
Defibrilyasiya və kardioversiya	G	E1	E2	E2	E3
Enteral qidalandırma zondunun qoyulması	İ	İ	E1	E2	E3

Zədələnməyə nəzarət laparotomiyası	İ	İ	E1	E2	E3
Laparostomiya qoyulması və aparılması	İ	İ	E1	E2	E3
Parasentez	İ	İ	E2	E2	E3
Plevral drenaj	G	E1	E2	E2	E3
Perikardiosentez	İ	E1	E2	E2	E3
Sidik kateteri	G	E2	E2	E2	E3
Qarın və plevra və damar USM	İ	G	E2	E2	E3
Ekstrakorporal detoksikasiyalar	İ	G	E1	E2	E3
Kardiak pacemaker	İ	G	E1	E2	E3

ÜMUMİ PRAKTİK SƏRİŞTƏLƏR VƏ TEXNOLOGİYALAR

Biliklər

Aşağıdakı praktik işləri izah etmək və göstərə bilmək üçün lazım olan biliklər

Bacarıqlar

Monitorlar və monitorizasiya	İ	E1	E2-E3	E3	E3
Defibrilyator	İ	E1	E2-E3	E3	E3
Cərrahi alətlər və istifadə qaydaları	İ	G	E2-E3	E3	E3
Yüksək güc mənbələri və istifadə qaydaları	İ	G	E2-E3	E3	E3
Cərrahi yamaqlar, drenajlar və digər materiallar	İ	İ	E2-E3	E3	E3
Tikiş materialları	İ	İ	E2-E3	E3	E3
Xəstələrə qulluq (ağız, burun, qulaq, dəri, ayaq, saç, yataq, paltar, yedizdirmə, yeritmə və s)	G	E1	E2-E3	E3	E3
Dərialtı ineksiya	G	E2	E2-E3	E3	E3
Əzələdaxili ineksiya	G	E2	E2-E3	E3	E3
Vena kateterizasiyası (periferik venadan)	G	E2	E2-E3	E3	E3
Mərkəzi vena kateterizasiyası (vidaci və körpüçükaltı venadan)	İ	G	E2-E3	E3	E3
Arterial kateter qoyulması	İ	G	E2-E3	E3	E3
Endotraxeal intubasiya	İ	E1	E2-E3	E3	E3
Traxeostomanın qoyulması	İ	E1	E2-E3	E3	E3
Sidik kisəsinin kateterizasiyası	G	E2	E2-E3	E3	E3
Sistostomiya	G	E1	E2-E3	E3	E3
Nazoqastral zond	G	E2	E2-E3	E3	E3
Periton kateteri	İ	G	E2-E3	E3	E3
Plevral punksiya və drenaj	G	E1	E2-E3	E3	E3
Perikardiosentez	İ	G	E2-E3	E3	E3
İmalə	G	E2	E2-E3	E3	E3
Yaraya qulluq	G	E1	E2-E3	E3	E3

Stomalara qulluq	İ	E1	E2-E3	E3	E3
Xəstəyə pozisiya vermək	İ	E2	E2-E3	E3	E3
Düyünlər	G	E1	E2-E3	E3	E3
Sarğılar	G	E2	E2-E3	E3	E3
Yerli anaesteziya	G	E2	E2-E3	E3	E3
Regional asnezeziya	İ	E1	E2-E3	E3	E3
Dərinin hazırlanması	G	E2	E2-E3	E3	E3
Dəri kəsikləri və tikişləri	G	E1	E2-E3	E3	E3
Dəri və dərialtı törəmələrin çıxarılması	İ	E1	E2-E3	E3	E3
Bağırsağ anastomozları	İ	İ	E2-E3	E3	E3
Mexaniki tikiş alətləri ilə bağırsağ anastomozları	İ	İ	E2-E3	E3	E3
Damar, sinir, vətər anastomozları	İ	İ	E2-E3	E3	E3
Miniinvaziv üsullar	İ	İ	E2-E3	E3	E3
Biopsiyanın alınması	İ	İ	E2-E3	E3	E3
Patoloji anatomik təhriş və müayinələr	İ	İ	E2-E3	E3	E3

XÜSUSİ HİSSƏ

HƏZM SİSTEMİ VƏ QARIN CƏRRAHIYYƏSİ

Qarın sindromları

Biliklər

Qarın boşluğu orqanlarının aşağıdakı çox rast gəlinən sindromlarının diaqnostikasını, müalicəsini, profilaktikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya, xəstəliklərin tərif, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri, müayinələri (klinik, laborator, görüntülmə və digər), diaqnostikası, müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikasını, proqnozlaşdırma üsulları və s.

Klinik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Kəskin qarın	G	T	T	E2	E3
Kəskin mədə-bağırsaq qanaxmaları	G	T	T	E2	E3
Mədə-bağırsaq keçməzliyi	G	T	T	E2	E3
Qarındaxili qanaxma	G	T	T	E2	E3
Qarında şişkinlik	G	T	T	E2	E3
Sarılıq	G	T	T	E2	E3
Cərrahi anomaliyalar	G	T	T	E2	E3
Qastrointestinal kanalın xoraları	G	T	T	E2	E3
Qastrointestinal fistullar	G	T	T	E2	E3
Xronik abdominal ağrı	G	T	T	E1-E2	E3

Qida borusu cərrahiyyəsi

Biliklər

Qida borusunun aşağıdakı cərrahi xəstəliklərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilkatikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya, xəstəliklərin tərif, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri, müayinələri (klinik, laborator, görüntüləmə və digər), diaqnostikası, müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.

Qida borusunda aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərif, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmələrin ardıcılığı, ağırlaşmaları və s.

Klinik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Disfagiya	G	T	T	E2	E3
Qida borusu perforasiyası (spontan, yatrogen)	G	T	T	E2	E3
Qida borusu yad cisimləri	G	T	T	E2	E3
Mallori-Veys sindromu	G	T	T	E2	E3

Axalaziya	G	T	T	E2	E3
GERX	G	T	T	E2	E3
Barret ezofaqusu	G	T	T	E2	E3
Hiatal yırtıq	G	T	T	E2	E3
Divertikula (Zenker, Epifrenik)	G	T	T	E2	E3
Qida borusu strikturları	G	T	T	E2	E3
Qida borusu əməliyyatlarından sonrakı ağırlaşmalar	İ	T	T	T-E2	E3

İrəli səviyyə

Qida borusu yanıqları (kimyəvi)	İ	T	T	E1	E3
Diffuz ezofaqus spazmı	İ	T	T	E1	E3
Nutkraker ezofaqus	İ	T	T	E1	E3
Qida borusu xərçəngi	İ	T	T	E1	E3
Qida borusu xoş şişləri	İ	T	T	E1	E3
Qida borusunun varikozları	İ	T	T	E1	E3
Schatzki's ring	İ	T	T	E1	E3
Sklerodermiyaya bağlı problemlər	İ	T	T	E1	E3

Müdaxilələr (praktiki Bacarıqlar)

Təməl səviyyə

Ezofaqoskopiya	İ	İ	İ	E2	E3
Ezofageal divertikulektomiya	İ	İ	İ	E2	E3
Ezofagus perforasyonu əməliyyatları	İ	İ	İ	E2	E3
Diafraqma yırtığının bərpası	İ	İ	İ	E2	E3
Antireflüks əməliyyatları (açıq və laparoskopik)	İ	İ	İ	E2	E3

İrəli səviyyə

pH-metriya	İ	İ	İ	E1	E3
Manometriya	İ	İ	İ	E1	E3
Distal ezofaqektomiya	İ	İ	İ	E1	E3
Total ezofaqektomiya (transhiatal)	İ	İ	İ	E1	E3
Total ezofaqektomiya (abdomino-torako- servikal)	İ	İ	İ	E1	E3
Ezofageal “yanyol” əməliyyatları	İ	İ	İ	E1	E3
Ezofaqoqastrektomiya	İ	İ	İ	E1	E3
Heller miotomiyası (açıq, laparoskopik)	İ	İ	İ	E1	E3
Collis qastroplastikası	İ	İ	İ	E1	E3

Biliklər

Mədənin və 12bb-ın aşağıdakı cərrahi xəstəliklərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilaktikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya, xəstəliklərin tərif, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri, müayinələri (klinik, laborator, görüntülmə və digər), diaqnostikası, müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.

Mədədə və 12bb-da aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərif, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmələrin ardıcılığı, ağırlaşmaları və s.

Klinik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Mədə və 12bb xorası	G	E1	T	E2	E3
Xora ağırlaşmaları (qanaxma, perforasiya, stenoz, penetrasiya və digər)	G	T	E1	E2	E3
Stress xoraları	G	T	E1	E2	E3
Mədə xərçəngi	G	T	T	E2	E3
Mədə limfoması	G	T	T	E2	E3
Mədə polipləri	G	T	T	E2	E3
Mədənin digər şişləri	G	T	T	E2	E3
Meneterier xəstəliyi	G	T	T	E2	E3
Mədə burulması	G	T	E1	E2	E3
Mədə divertikulu	G	T	T	E2	E3
Bezoar	G	T	T	E2	E3
Qastroenterit	G	E1	T	E2	E3
Mədə-12bb əməliyyatlarından sonrakı ağırlaşmalar	G	T	T	T-E2	E3

İrəli səviyyə

Postoperativ sindromlar	G	T	T	E1	E3
Qastroparez	İ	T	T	E1	E3
Mədə sallanması	İ	T	T	E1	E3
12bb divertikulu	İ	T	T	E1	E3
12bb bəd şişləri	İ	T	T	E1	E3
12bb xoş şişləri	İ	T	T	E1	E3
Yuxarı çöz arteriyası sindromu	İ	T	T	E1	E3
Mədə və 12bb-ın Kron xəstəliyi	İ	T	T	E1	E3

Müdaxilələr (praktiki bacarıqlar)

Təməl səviyyə

Qastroskopiya	İ	İ	İ	E2	E3
Perkutan-endoskopik gastrostomiya	İ	İ	İ	E2	E3
Açıq gastrostomiya	İ	İ	İ	E2	E3
Qastro-enteroanastomoz	İ	İ	T-E1	E2	E3
Peforasiyanın örtülməsi	İ	İ	T-E1	E2	E3
Piloroplastika	İ	İ	İ	E2	E3
Total, subtotal qastrektomiya	İ	İ	İ	E2	E3
Distal mədə rezeksiyaları (Bilrot I, II, Ru)	İ	İ	İ	E2	E3
Proksimal mədə rezeksiyası	İ	İ	İ	E2	E3
Mədənün kənarı rezeksiyası	İ	İ	İ	E2	E3
Trunkal vaqotomiya + drenaj və ya rezeksiya əməliyyatları	İ	İ	İ	E2	E3
Mədədən bezoar və ya yad cisim çıxarılması	İ	İ	İ	E2	E3
Duodenoenterostomiya	İ	İ	İ	E2	E3
Duodenostomiya	İ	İ	İ	E2	E3

İrəli səviyyə

Selektiv vaqotomiya + drenaj və ya rezeksiya əməliyyatları	İ	İ	İ	E1	E3
Proksimal qastrik vaqotomoiya	İ	İ	İ	E1	E3
Postqastrektomik ağırlaşmaların aradan qaldırılması	İ	İ	İ	E1	E3
Rekonstruksiya əməliyyatları (antiperistaltik ilgək, Roux-Y)	İ	İ	İ	E1	E3
Duodenumdan lokal tumor (divertikul vs..) eksizyası	İ	İ	İ	E1	E3
Pankreato-duodenal rezeksiya	İ	İ	İ	E1	E3

Nazik bağırsağ cərrahiyyəsi

Biliklər

Nazik bağırsağın aşağıdakı cərrahi xəstəliklərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilaktikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya, xəstəliklərin tərif, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri, müayinələri (klinik, laborator, görüntülmə və digər), diaqnostikası, müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.

Nazik bağırsaqda aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərif, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmlərin ardıcılığı, ağırlaşmaları və s.

Klinik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Bağırsağ keçməzliyi	G	T	E1	E2	E3
İnvaginasiya	G	T	E1	E2	E3
Kron xəstəliyi	G	T	T	E2	E3
Digər spesifik enteritlər	G	T	T	E2	E3
Radiasion enteritlər	G	T	T	E2	E3
Mekkel divertikulu	G	T	T	E2	E3
Mezenterik işemiya, tromboz	G	T	T	E2	E3
Fistulalar	G	T	T	E2	E3
Nazik bağırsağ polipləri	G	T	T	E2	E3
Bağırsağın xoş törəmələri	G	T	T	E2	E3
Bağırsağın bəd törəmələri	G	T	T	E2	E3
Bağırsağın karsinoid şişləri	G	T	T	E2	E3
QİST	G	T	T	E2	E3
Bağırsağ kistləri, qaz kistləri (intestinal pneumatosis)	G	T	T	E2	E3
Mezenterik sist	G	T	T	E2	E3

Nazik bağırsağ əməliyyatlarından sonrakı ağırlaşmalar	G	T	T	T- E2	E3
--	----------	----------	----------	--------------	-----------

İrəli səviyyə

Qısa bağırsağ sindromu	İ	T	T	E1	E3
Durğun (kör) bağırsağ sindromu /İnfeksiyalar	İ	T	T	E1	E3

Müdaxilələr (praktiki bacarıqlar)

Təməl səviyyə

Entero-enterostomiya (bağırsağ rezeksiyası olmadan)	İ	İ	T-E1	E2	E3
Açıq və ya laparoskopik rezeksiya və anastomoz	İ	İ	T-E1	E2	E3
Açıq və ya laparoskopik rezeksiya və ileostoma	İ	İ	T-E1	E2	E3
Açıq və ya laparoskopik bitişmə kəsilməsi	İ	İ	T-E1	E2	E3
Açıq və ya laparoskopik qidalandırıcı yeyunostomiya	İ	İ	T-E1	E2	E3
İleostomiya açılması	İ	İ	T-E1	E2	E3
İleostomiyanın bərpası	İ	İ	İ	E2	E3
İnvaginasiyanın düzəldilməsi	İ	İ	İ	E2	E3
Gastrointestinal fistul əməliyyatları	İ	İ	İ	E2	E3
Müsariqə damarları trombozlarında	İ	İ	İ	E2	E3
Müdaxilələr (embolektomiya, bağırsağ rezeksiyaları və s)					
Divertikulektomiya	İ	İ	İ	E2	E3

İrəli səviyyə

Strikturopilastika	İ	İ	İ	E1	E3
Bağırsağı uzatma əməliyyatları	İ	İ	İ	E1	E3

Yoğun bağırsağ cərrahiyyəsi

Biliklər

Yoğun bağırsağın aşağıdakı cərrahi xəstəliklərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilkatikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya,

xəstəliklərin tərifı, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri, müayinələri (klinik, laborator, görüntülmə və digər), diaqnostikası, müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.

Yoğun bağırsaqda aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərifı, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmlərin ardıcılığını, ağırlaşmaları və s.

Klinik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Aşağı mədə-bağırsaq qanaxmaları	G	T	E1	E2	E3
Yoğun bağırsaq keçməzliyi	G	T	E1	E2	E3
Psevdoobstruksiya	G	T	E1	E2	E3
Yoğun bağırsaq burulması	G	T	E1	E2	E3
Toksik meqakolon	G	T	E1	E2	E3
Divertikulitlər	G	T	E1	E2	E3
Kəskin appendisit	G	T	E1	E2	E3
Yatrogen yaralanmalar	G	T	E1	E2	E3
Apendiks törəmələri	G	T	T	E2	E3
Xoralı kolit	G	T	T	E2	E3
Kron xəstəliyi	G	T	T	E2	E3
İnfeksiyon kolitlər	G	T	T	E2	E3
Antibiotiklərə bağlı kolit	G	T	E1	E2	E3
İşemik kolit	G	T	T	E2	E3
Divertikul və divertikuloz	G	T	T	E2	E3
Kolon polipləri	G	T	T	E2	E3
Kolonun bəd xassəli törəmələri	G	T	T	E2	E3
Kolonun xoşxassəli törəmələri	G	T	T	E2	E3
Yoğun bağırsaq fistulları	İ	T	T	E2	E3
Yoğun bağırsaq əməliyyatlarından sonrakı ağırlaşmalar	G	T	T	T-E2	E3

İrəli səviyyə

Xroniki appendisit	İ	T	T	E1	E3
Aralıq koliti	İ	T	T	E1	E3

Spastik kolit	G	T	T	E1	E3
Xroniki qəbzlik	İ	T	T	E1	E3
Meqakolon	İ	T	T	E1	E3
Endometrioz	İ	T	T	E1	E3
Polipoz sindromlar	İ	T	T	E1	E3

Praktik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Kolonoskopiya	İ	İ	T-E1	E2	E3
Kolostomiya açılması	İ	İ	T-E1	E2	E3
Kolostomiya bərpası	İ	İ	İ	E2	E3
Appendektomiya	İ	İ	T-E1	E2	E3
Kolon perforasiyasına birincili tikiş	İ	İ	T-E1	E2	E3
Sağ hemikolektomiya	İ	İ	T-E1	E2	E3
Sol hemikolektomiya	İ	İ	T-E1	E2	E3
Transverskolektomiya	İ	İ	T-E1	E2	E3
Siqmoidektomiya	İ	İ	T-E1	E2	E3
Ön rezeksiya	İ	İ	İ	E2	E3
Hartman əməliyyatı	İ	İ	T-E1	E2	E3
Total kolektomiya+terminal ileostomiya	İ	İ	İ	E2	E3

İrəli səviyyə

Aşağı-ön rezeksiya	İ	İ	İ	E1	E3
Total kolektomiya+ileorektal anastomoz	İ	İ	İ	E1	E3
Total kolektomiya+ileal torba-anal anastomoz	İ	İ	İ	E1	E3
Subtotal kolektomiya+ileorektal anastomoz	İ	İ	İ	E1	E3
Abdominoperineal rezeksiya	İ	İ	İ	E1	E3
Total pelvik ekstripasiya	İ	İ	İ	E1	E3
Rektal prolapsusda abdominal əməliyyatlar	İ	İ	İ	E2	E3

Anorektal cərrahiyyə

Biliklər

Düz bağırsağ və anal kanalın aşağıdakı cərrahi xəstəliklərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilkatikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya,

xəstəliklərin tərif, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri, müayinələri (klinik, laborator, görüntüləmə və digər), diaqnostikası, müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.

Düz bağırsaqda və anal kanalda aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərif, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmələrin ardıcılığı, ağırlaşmaları və s.

Klinik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Rektal qanaxma	G	T	E1	E2	E3
Anal tromboz	G	T	E1	E2	E3
Kəskin paropoktit	G	T	E1	E2	E3
Hemorroid	G	T	T	E2	E3
Anal çat	G	T	T	E2	E3
Pararektal fistullar	G	T	T	E2	E3
Qıl dönməsi	G	T	T	E2	E3
Düz bağırsağ polipləri	G	T	T	E2	E3
Düz bağırsağın bəd xassəli törəmələri	G	T	T	E2	E3
Anal və perianal bəd xassəli törəmələr	G	T	T	E2	E3
Anal və perianal prekanseroz xəstəliklər	G	T	T	E2	E3
Retrorektal törəmələr	G	T	T	E2	E3
Anorektal əməliyyatlardan sonrakı ağırlaşmalar	G	T	T	T- E2	E3

İrəli səviyyə

Düz bağırsağ xorası	İ	T	T	E1	E3
Vaskulyar ektaziyalar	İ	T	T	E1	E3
Anal stenoz	İ	T	T	E1	E3
Anal qaşıntı	İ	T	T	E1	E3
Çanaq dibinin disfunksiyası	İ	T	T	E1	E3
Anal spazm	İ	T	T	E1	E3
Prolaps	İ	T	T	E1	E3
Rektovaginal fistullar	İ	T	E1	E1	E3
Rektosele	İ	T	E1	E1	E3

Sistosele	İ	T	E1	E1	E3
Sfinktor yetməzliyi (anal inkontinans)	İ	T	T	E1	E3
Cinsi yolla keçən xəstəliklər	İ	T	T	E1	E3

Praktik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Anorektal manometriya	İ	İ	İ	E1	E3
Defekoqrafiya	İ	İ	İ	E1	E3
Rektoskopiya	İ	İ	T-E1	E2	E3
Anorektal abses drenajı	İ	İ	T-E1	E2	E3
Anorektal çat əməliyyatları	İ	İ	İ	E2	E3
Hemorroid düyün bağlanması	İ	İ	T-E1	E2	E3
Hemorridektomiyalar	İ	İ	İ	E2	E3
Pararektal fistullarda sadə əməliyyatlar - fistulotomiya, seton	İ	İ	İ	E2	E3
Epitelial büzdüm kanalı əməliyyatları	İ	İ	İ	E2	E3
Perianal törəmə eksiziyası	İ	İ	T-E1	E2	E3

İrəli səviyyə

Endoskopik USM	İ	İ	İ	E1	E3
Rektal prolapsusda perineal əməliyyatlar	İ	İ	İ	E1	E3
Rektal prolapsusda abdominal əməliyyatlar	İ	İ	İ	E1	E3
Anal sfinktor yetməzliyində əməliyyatlar	İ	İ	İ	E1	E3
Sfinkterin təmiri	İ	İ	İ	E1	E3
Rektal törəmə eksiziyası	İ	İ	İ	E1	E3
Rektal kanser əməliyyatları	İ	İ	İ	E1	E3
Pararektal fistullarda mürəkəb əməliyyatlar	İ	İ	İ	E1	E3
Rektovaginal fistul əməliyyatları	İ	İ	T-E1	E1	E3
Anal və perineal kanser əməliyyatları	İ	İ	İ	E1	E3

Qaraciyər cərrahiyyəsi

Biliklər

Qaraciyərin aşağıdakı cərrahi xəstəliklərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilkatikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya,

klirik fiziologiya və patoloji anatomiya, xəstəliklərin tərif, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri, müayinələri (klinik, laborator, görüntülmə və digər), diaqnostikası, müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.

Qaraciyərdə aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərif, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmələrin ardıcılığı, ağırlaşmaları və s.

Klinik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Varikoz qanaxma	G	T	T	E2	E3
Qaraciyər absesi	G	T	T	E2	E3
Qaraciyər törəmələrinin qiymətləndirilməsi	G	T	T	E2	E3
Qc kistləri	G	T	T	E2	E3
Hemangioma	G	T	T	E2	E3
Fokal nodulyar hiperplaziya	G	T	T	E2	E3
Hepatik adenoma	G	T	T	E2	E3
Qaraciyər əməliyyatlarından sonrakı ağırlaşmalar	G	T	T	T- E2	E3

İrəli səviyyə

Törəmələrin partlaması və intraabdominal qanaxma	İ	T	T	E1	E3
Sirrozun ağırlaşmaları (spontan bakterial peritonit, assit, ensefalopatiya, hepatorenal sindrom və s)	İ	T	T	E1	E3
Kəskin qaraciyər yetməzlikləri (fulminant hepatit, kiçik qaraciyər sindromu və s)	İ	T	T	E1	E3
Qaraciyərin digər xoş xassəli törəmələri	İ	T	T	E1	E3
Hepatosellular karsinoma	G	T	T	E1	E3
İntrahepatik xolnagiokarsinoma	İ	T	T	E1	E3
Qaraciyərin metastatik törəmələri	G	T	T	E1	E3

Qaraciyərin digər bədxassəli törəmələri	İ	T	T	E1	E3
Sirroz	G	T	T	E1	E3
Portal hipertenziya	G	T	T	E1	E3
Portal vena trombozu	İ	T	T	E1	E3
Baddi-Kiari sindromu	İ	T	T	E1	E3
Viral hepatitlər	İ	T	T	E1	E3

Praktik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Qaraciyər USM	İ	G	T-E1	E2	E3
Qaraciyər biopsiyası - perkutan, laparoskopik və açıq	İ	İ	G	E2	E3
Qaraciyər absesi drenajı -perkutan, laparoskopik, açıq	İ	İ	G	E2	E3
Exinokokk sistində əməliyyatlar	İ	İ	G	E2	E3

İrəli səviyyə

Əməliyyatdaxili USM	İ	İ	İ	E1	E3
Seqmentektomiya	İ	İ	İ	G	E3
Hemihepatektomiya	İ	İ	İ	G	E3
“Kənarı” rezeksiya	İ	İ	İ	E1	E3
İntrahepatik-xolangio -yeyunostomiya	İ	İ	İ	G	E3
Peritoneo-venoz yanyol	İ	İ	İ	G	E3
Porto-kaval yanyol əməliyyatları	İ	İ	İ	G	E3
Varikoz qanaxmalarda əməliyyatlar	İ	İ	İ	E1	E3

Öd yolları cərrahiyyəsi

Biliklər

Öd yollarının aşağıdakı cərrahi xəstəliklərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilkatikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya, xəstəliklərin tərif, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri, müayinələri (klinik, laborator, görüntüləmə və digər), diaqnostikasını,

müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.

Öd yollarında aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərif, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmələrin ardıcılığı, ağırlaşmaları və s.

Klinik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Öd sancısı	G	T	T	E2	E3
Kəskin xolesistit	G	T	T	E2	E3
Kəskin xolangit	G	T	T	E2	E3
Mexaniki sarılıq	G	T	T	E2	E3
Öd daşı xəstəliyi	G	T	T	E2	E3
Xroniki daşlı xolesistit	G	T	T	E2	E3
Daşsız xolesistit	G	T	T	E2	E3
Öd kisəsi polipləri	G	T	T	E2	E3
Xoledoxolitiaz	G	T	T	E2	E3
Öd daşına bağlı bağırsağ keçməzliyi	G	T	T	E2	E3
Öd daşına bağlı pankreatit	G	T	T	E2	E3
Öd yolları əməliyyatlarından sonrakı ağırlaşmalar	İ	T	T	T- E2	E3

İrəli səviyyə

Öd kisəsi disfunksiyası	İ	T	T	E1	E3
Oddi sfinkteri diskinesiyası	İ	T	T	E1	E3
Öd kisəsi xərçəngi	İ	T	T	E1	E3
Skleroz xolangit - strikturlar	İ	T	T	E1	E3
Təkrarlayan irinli xolangit	İ	T	T	E1	E3
Birincili biliar sirroz	İ	T	T	E1	E3
İkincili biliar sirroz	İ	T	T	E1	E3
Öd yolları kistləri	İ	T	T	E1	E3
Xolangiokarsinoma	İ	T	T	E1	E3
Hemobiliya	İ	T	T	E1	E3
Öd yolları zədələnmələri	İ	T	T	E1	E3
Postxolesistektomik sindrom	İ	T	T	E1	E3

Praktik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Öd yollarının USM	İ	G	G	E2	E3
-------------------	----------	----------	----------	-----------	-----------

Xoledoxoskopiya (laparoskopik, açıq)	İ	İ	İ	E2	E3
Əməliyyatdaxili xolangioqrafiya (laparoskopik, açıq)	İ	İ	İ	E2	E3
Xolesistektomiya (laparoskopik, açıq)	İ	İ	İ	E2	E3
Xolesistostomiya (laparoskopik, açıq, perkutan)	İ	İ	İ	E2	E3
Xolesisto-enterostomiya (laparoskopik, açıq)	İ	İ	İ	E2	E3
Xoledoxotomiya -açıq	İ	İ	İ	E2	E3
Xoledoxo-duodenoanastomoz	İ	İ	İ	E2	E3
Xoledoxo-yeyunoanastomoz	İ	İ	İ	E2	E3
Öd yollarının xaricə drenaj əməliyyatları	İ	İ	İ	E2	E3
İrəli səviyyə					
ERXPQ	İ	İ	İ	E1	E3
PTX	İ	İ	İ	E1	E3
Xoledoxotomiya -laparoskopik	İ	İ	İ	E1	E3
Hepatiko-yeyunoanastomoz	İ	İ	İ	E1	E3
Hepto-yeyunoanastomoz	İ	İ	İ	E1	E3
Xoledox sistlərinin eksiziyası	İ	İ	İ	G	E3
Transduodenal sfinkteroplastika	İ	İ	İ	G	E3
Öd kisəsi xərçəngində aparılan əməliyyatlar	İ	İ	İ	G	E3
Öd yolları xərçəngində aparılan əməliyyatlar	İ	İ	İ	G	E3
Öd yolları zədələnməsində aparılan əməliyyatlar	İ	İ	İ	E1	E3
Kasai əməliyyatı (porto-enterostomiya)	İ	İ	İ	G	E3

Mədəaltı vəzi cərrahiyyəsi

Biliklər

Mədəaltı vəzin aşağıdakı cərrahi xəstəliklərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilkatikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya, xəstəliklərin tərif, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri,

müayinələrini (klinik, laborator, görüntülemə və digər), diaqnostikası, müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.

Mədəaltı vəzidə aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərif, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmələrin ardıcılığı, ağırlaşmaları və s.

Klinik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Kəskin pankreatit	G	T	T	E2	E3
Pankreatik abses və nekroz	G	T	T	E2	E3
Pseudosistlər	G	T	T	E2	E3
Pankreas əməliyyatlarından sonrakı ağırlaşmalar	İ	T	T	T- E2	E3

İrəli səviyyə

Autoimmün pankreatit	İ	T	T	E1	E3
İrsi pankreatit	İ	T	T	E1	E3
Xroniki pankreatit	İ	T	T	E1	E3
Pankreatik assit	İ	T	T	E1	E3
Pankreatik yetməzlik	İ	T	T	E1	E3
Pankreasın sistik neoplazmaları	İ	T	T	E1	E3
Pankreasın parazitar və digər sistləri	İ	T	T	E1	E3
Pankreas xərçəngi	G	T	T	E1	E3
Periampulyar törəmələr	İ	T	T	E1	E3
Pankreas limfoması	İ	T	T	E1	E3
Mədəaltı vəzi anomaliyaları	İ	T	T	E1	E3
<i>Adacıq törəmələri (endokrin bölmədə verilir)</i>	İ	T	T	E1	E3

Praktik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Distal pankreatektomiya	İ	İ	T-E1	E2	E3
Pankreatik absesin drenajı	İ	İ	T-E1	E2	E3
Pankreatiddə nekrozektomiya	İ	İ	G	E2	E3
Pseudokistlərin internal drenajı	İ	İ	G	E2	E3

İrəli səviyyə

Endoskopik USM	İ	İ	İ	E1	E3
İntraoperativ pankreatik USM	İ	İ	İ	E1	E3
Pankreatoduodenal rezeksiya	İ	İ	İ	E1	E3
Pilorqoruyucu pankreatoduodenal rezeksiya	İ	İ	İ	E1	E3
Total pankreatektomiya	İ	İ	İ	E1	E3
Pankreas adenomalarında eksiziya, enukleasiya	İ	İ	İ	E1	E3
Pankretikoyeyunostomiya	İ	İ	İ	E1	E3
Xronik pankreatitdə digər əməliyyatlar (Frey, Beger və s)	İ	İ	İ	E1	E3
Ampulyar törəmələrin lokal rezeksiyası	İ	İ	İ	E1	E3

Dalaq cərrahiyyəsi

Biliklər

Dalağın aşağıdakı cərrahi xəstəliklərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilaktikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya, xəstəliklərin tərif, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri, müayinələri (klinik, laborator, görüntüləmə və digər), diaqnostikası, müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.

Dalaqda aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərif, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmələrin ardıcılığı, ağırlaşmaları və s.

Klinik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Dalaq absesi	G	T	T	E2	E3
Postsplenektomik sepsis	G	T	T	E2	E3

Dalaq əməliyyatlarından sonrakı ağırlaşmalar	İ	T	T	T-E2	E3
---	----------	----------	----------	-------------	-----------

İrəli səviyyə

Splenomeqaliya və hipersplenizm	G	T	T	E1	E3
Durğunluq splenomeqaliyası	İ	T	T	E1	E3
Hemolitik anemiyalar	G	T	T	E1	E3
İdiopatik trombositopenik purpura	İ	T	T	E1	E3
Dalaq törəmələri	İ	T	T	E1	E3
Dalaq kistləri	İ	T	T	E1	E3
Splenektomiya ağırlaşmaları	İ	T	T	E1	E3

Praktik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Dalaq USM	İ	G	T-E1	E2	E3
Perkutan dalaq absesi drenajı	İ	İ	G	E2	E3
Dalaq arteriyası liqasiyası	İ	İ	T-E1	E2	E3
Splenektomiya (açıq, laparoskopik)	İ	İ	T-E1	E2	E3
Splenorafiya (açıq, laparoskopik)	İ	İ	T-E1	E2	E3
Parsial splenektomiya (açıq, laparoskopik)	İ	İ	İ	E2	E3
Dalaq toxuması autotransplantasiyası	İ	İ	İ	E2	E3

Qarın divarı cərrahiyyəsi

Biliklər

Qarın divarının aşağıdakı cərrahi xəstəliklərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilaktikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya, xəstəliklərin tərif, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri, müayinələri (klinik, laborator, görüntüləmə və digər), diaqnostikası, müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.

Qarın divarında aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərif, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmələrin ardıcılığı, ağırlaşmaları və s.

Klinik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Boğulmuş yırtıqlar	G	T	E1	E2	E3
Eventrasiya	G	T	E1	E2	E3
Qarında şişkinlik	G	T	T	E2	E3
Qasıq yırtığı	G	T	T	E2	E3
Göbək yırtığı	G	T	T	E2	E3
Bud yırtığı	G	T	T	E2	E3
Ağ xətt yırtığı	G	T	T	E2	E3
Ə/sonrakı yırtıqlar	G	T	T	E2	E3
Digər yırtıqlar	G	T	T	E2	E3
Qarın divar ağrısı	G	T	E1	E2	E3
Düz əzələ hematoması	G	T	T	E2	E3
Yamaq infeksiyaları	G	T	T	E2	E3
Qarın divarı əməliyyatlarından sonrakı ağırlaşmalar	İ	T	T	T-E2	E3

İrəli səviyyə

Qarın divar şişləri	İ	T	T	E1	E3
Diafraqma yırtıqları	İ	T	T	E1	E3
Diafraqmanın törəmələri	İ	T	T	E1	E3
Diafraqmanın relaksasiyası və parezi	İ	T	T	E1	E3
Qarın divarı fleqmonası	İ	T	E1	E1	E3

Praktik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Yırtıq kisəsi USM	İ	İ	G	E2	E3
Qasıq yırtığının bərpası (açıq və laparoskopik)	İ	İ	T-E1	E2	E3
Bud yırtığının bərpası (açıq və laparoskopik)	İ	İ	T-E1	E2	E3
Göbək yırtığının bərpası (açıq və laparoskopik)	İ	İ	T-E1	E2	E3
Digər yırtıqların bərpası (açıq və laparoskopik)	İ	İ	T-E1	E2	E3

İrəli səviyyə

Komponent ayırma texnikası	İ	İ	İ	E1	E3
Qarın divarı törəmələrində əməliyyatlar	İ	İ	İ	E1	E3
Qarın divarı rekonstruksiyası	İ	İ	İ	E1	E3
Diafraqmal yırtığın təmiri	İ	İ	İ	E1	E3

Periton və retroperiton cərrahiyyəsi

Biliklər

Peritonun və retroperitoneal sahənin aşağıdakı cərrahi xəstəliklərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilaktikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya, xəstəliklərin tərifləri, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri, müayinələri (klinik, laborator, görüntülmə və digər), diaqnostikası, müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.

Peritonda və retroperitoneal sahədə aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərifləri, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmələrin ardıcılığı, ağırlaşmaları və s.

Klinik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Kəskin qarın	G	T	T	E2	E3
İkincili peritonit	G	T	E1	E2	E3
Üçüncülü peritonit	G	T	E1	E2	E3
Qarındaxili abses	G	T	E1	E2	E3
Bitişmə xəstəliyi	G	T	E1	E2	E3
Retroperitoneal hematoma	G	T	E1	E2	E3

Omentit	G	T	E1	E2	E3
Omentum burulması və nekrozu	G	T	E1	E2	E3
Apendagit	G	T	E1	E2	E3
Periton və retroperitoneal əməliyyatlardan sonrakı ağırlaşmalar	İ	T	T	T- E2	E3

İrəli səviyyə

Birincili peritonit	İ	T	T	E1	E3
Assit	G	T	T	E1	E3
Xilyoz assit	İ	T	T	E1	E3
Tuberkulez peritoniti	İ	T	T	E1	E3
Qranulomatoz peritoniti	İ	T	T	E1	E3
Peritoneal karsinomatoz	İ	T	T	E1	E3
Peritoneal psevdomiksoması	İ	T	T	E1	E3
Peritonun digər törəmələri	İ	T	T	E1	E3
Desmoid törəmələr	İ	T	T	E1	E3
İntraabdominal fistul	İ	T	E1	E1	E3
Retroperitoneal törəmələr	İ	T	E1	E1	E3
Retroperitoneal fibroz	İ	T	E1	E1	E3
Peritoneal və retroperitoneal kistlər	İ	T	E1	E1	E3
Xroniki qarın ağrısı	İ	T	E1	E1	E3
Omentum şişləri	İ	T	T	E1	E3
Omentum kistləri	İ	T	T	E1	E3

Praktik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Qarın boşluğu USM	İ	İ	T-E1	E2	E3
Qarın boşluğu punskiyası	İ	İ	T-E1	E2	E3
Peritoneal kateter qoyulması	İ	İ	T-E1	E2	E3
Peritoneal biopsiya	İ	İ	E2	E2	E3
Peritonal lavaj	İ	İ	T-E1	E2	E3
Abses drenajı (perkutan, açıq, laparoskopik)	İ	İ	T-E1	E2	E3
Qarında kəsiklər və tikişlər	İ	İ	E2	E2	E3
Diaqnostik laparoskopiya və laparotomiya	İ	İ	E2	E2	E3
Evisserasiya və eventerasiyanın düzəldilməsi	İ	İ	T-E1	E2	E3
Laparostomiya əməliyyatları	İ	İ	T-E1	E2	E3
Piylik burulmasında əməliyyat	İ	İ	T-E1	E2	E3
Omentektomiya	İ	İ	T-E1	E2	E3

İrəli səviyyə

Qarın divarı törəmələrində əməliyyatlar	İ	İ	G	E1	E3
Peritoneal və ya mezenterik törəmə, sist eksiziyası	İ	İ	G	E1	E3
Peritonektomiya	İ	İ	G	E1	E3
İntraoperativ hipertermik kmyaterapiya	İ	İ	T-E1	E1	E3
Retroperitoneal törəmədə əməliyyatlar	İ	İ	T-E1	E1	E3
Retroperitoneal llimfa düyünü disseksiyası (periaortik, pelvik)	İ	İ	T-E1	E1	E3

ENDOKRİN CƏRRAHİYYƏ

Biliklər

Endokrin orqanların aşağıdakı cərrahi xəstəliklərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilkatikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya, xəstəliklərin tərif, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri, müayinələri (klinik, laborator, görüntüləmə və digər), diaqnostikası, müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.

Endokrin orqanlarda aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərif, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmələrin ardıcılığı, ağırlaşmaları və s.

Endokrin Klinik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Tiritoksik kriz	G	T	T	E2	E3
Hipotiroid kriz	G	T	T	E2	E3
Karsinoid kriz	G	T	T	E2	E3
Endokrin orqanların əməliyyatlarından sonrakı ağırlaşmalar	İ	T	T	T -E2	E3

Qalxanvari vəzinin cərrahi xəstəlikləri

Düyünlü ur	G	T	T	E2	E3
Hipertiroidizm	G	T	T	E2	E3
Hipotiroidizm	G	T	T	E2	E3
Tiriotoksikoz	G	T	T	E2	E3
Graves xəstəliyi	G	T	T	E2	E3
Tiroid törəmələri	G	T	T	E2	E3
Papilyar xərçəng	G	T	T	E2	E3
Folikulyar karsinoma	G	T	T	E2	E3
Medulyar karsinoma	G	T	T	E2	E3
Hürthle hüceyrəli xərçəng	G	T	T	E2	E3
Anaplastik xərçəng	G	T	T	E2	E3

Paratiroid vəzin cərrahi xəstəlikləri

Birincili hiperparatiroidizm	İ	T	T	E2	E3
İkincili hiperparatiroidizm	İ	T	T	E2	E3
Üçüncülü hiperparatiroidizm	İ	T	T	E2	E3
Hipoparatiroidizm	İ	T	T	E2	E3

Böyrəküstü vəzin cərrahi xəstəlikləri

Birincili hiperaldosteronizm	G	T	T	E2	E3
Feoxromasitoma	G	T	T	E2	E3
Hiperadrenokortisizm	İ	T	T	E2	E3
Adrenal virilizli törəmələr	İ	T	T	E2	E3
Adrenal feminizləşdirən törəmələr	İ	T	T	E2	E3
Adrenokortikal xərçəng	İ	T	T	E2	E3
İnsidentaloma	İ	T	T	E2	E3
Adrenal yetməzlik	İ	T	T	E2	E3
Addison xəstəliyi	İ	T	T	E2	E3
Kuşinq sindromu	İ	T	T	E2	E3
Kuşinq xəstəliyi	İ	T	T	E2	E3

İrəli səviyyə

Diabetik koma	G	T	E1	E1	E3
Hipoqlikemik koma	G	T	E1	E1	E3
Adrenall yetməzlik	G	T	E1	E1	E3
Hiperkalsemik kriz	G	T	E1	E1	E3
Tiroiditlər	İ	T	T	E1	E3
Paratiroid karsinoma	İ	T	T	E1	E3

MAV adacığı xəstəlikləri

İnsulinoma	İ	T	T	E1	E3
Gastrinoma	İ	T	T	E1	E3
Qlukaqonoma	İ	T	T	E1	E3
Somatostatinoma	İ	T	T	E1	E3
VİP-oma və digər	İ	T	T	E1	E3
Qeyri-funksional endokrin şişlər	İ	T	T	E1	E3
Digər endokrin xəstəliklər					
Qiqantizm	İ	T	T	E1	E3
Hipokalsemiya	İ	T	T	E1	E3
MEN1 sindromu	İ	T	T	E1	E3
MEN2 sindromu	İ	T	T	E1	E3
Ailəvi nonmen sindromu	İ	T	T	E1	E3
Metabolik cərrahiyyə					
Piylənmədə cərrahiyyə	İ	T	T	E1	E3
Diabetdə cərrahiyyə	İ	T	T	E1	E3
Metabolik sindrom	İ	T	T	E1	E3
Praktik bacarıqlar					
<i>Təməl səviyyə</i>					
Tiroid düyününün USM ilə qiymətləndirilməsi	İ	İ	İ	E2	E3
Tiroid düyünündə biopsiya	İ	İ	İ	E2	E3
Tiroqlosseal axacaq sistinin eksizyası	İ	İ	İ	E2	E3
Birtərəfli subtotal tiroidektomiya	İ	İ	İ	E2	E3
Total lobektomiya	İ	İ	İ	E2	E3
İkitərəfli subtotal tiroidektomiya	İ	İ	İ	E2	E3
Totala yaxın tiroidektomiya	İ	İ	İ	E2	E3
Total tiroidektomiya	İ	İ	İ	E2	E3
Total tiroidektomiya və radikal boyun disseksiyası	İ	İ	İ	E2	E3
Modifikasiyalı radikal boyun disseksiyası	İ	İ	İ	E2	E3
Paratiroidektomiya	İ	İ	İ	E2	E3
Adrenalektomiya	İ	İ	İ-G	E2	E3
<i>İrəli səviyyə</i>					
Pankreatektomiya (total və PDR)	İ	İ	İ-G	E2	E3
Piylənmədə restriktiv və malabsorbtiv əməliyyatlar	İ	İ	İ	E2	E3

Biliklər

Süd vəzin aşağıdakı cərrahi xəstəliklərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilaktikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya, xəstəliklərin tərif, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri, müayinələri (klinik, laborator, görüntülmə və digər), diaqnostikasını, müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikasını, proqnozlaşdırma üsulları və s.

Süd vəzidə aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərif, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmələrin ardıcılığı, ağırlaşmaları və s.

Klinik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Kəskin laktasyon mastit	G	T	T	E2	E3
Süd vəzi əməliyyatlarının ağırlaşmaları	G	T	T	E2	E3
Mastalgiya	G	T	T	E2	E3
Gilədən ifrazat	G	T	T	E2	E3
Süd vəzində kütlə	G	T	T	E2	E3
Kəskin mastitlər	G	T	T	E2	E3
Fibrokistik xəstəlik	G	T	T	E2	E3
Fibroadenoma	G	T	T	E2	E3
Süd vəzi sistləri	G	T	T	E2	E3
Piy nekrozu	G	T	T	E2	E3
Travmaları	G	T	T	E2	E3
Süd vəzi xərçəngi	G	T	T	E2	E3
Pedjet xəstəliyi	İ	T	T	E2	E3
Kişilərdə ginekomastiya və xərçəng	İ	T	T	E2	E3
İntraduktal papilloma	İ	T	T	E2	E3
Süd vəzinin digər bəd və xoş xassəli xəstəlikləri	İ	T	T	E2	E3

Süd vəzi əməliyyatlarından sonrakı ağırlaşmalar	İ	T	T	T -E2	E3
--	----------	----------	----------	--------------	-----------

Praktik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Süd vəzi USM	İ	İ	İ	E2	E3
Duktoskopiya	İ	İ	İ	E2	E3
Süd vəzi biopsiyası: incə iynə biopsiyası, sterotaktik, eksizional	İ	İ	İ	E2	E3
Kistanın aspirasiyası	İ	İ	İ	E2	E3
Süd vəzi absesinin drenajı	İ	İ	İ	E2	E3
Vəzqoruyucu əməliyyatlar	İ	İ	İ	E2	E3
Axacaq ekssiziyası	İ	İ	İ	E2	E3
Lumpektomiya	İ	İ	İ	E2	E3
Sadə mastektomiya	İ	İ	İ	E2	E3
Radikal mastektomiya	İ	İ	İ	E2	E3
Dəyişdirilmiş radikal mastektomiya	İ	İ	İ	E2	E3
Aksilla diseksiyası	İ	İ	İ	E2	E3
Limfa düyün biopsiyası	İ	İ	İ	E2	E3

İrəli səviyyə

Mastektomiyadan sonrakı rekonstruktiv əməliyyatlar	İ	İ	İ-E2	E1	E3
---	----------	----------	-------------	-----------	-----------

DƏRİ VƏ YUMŞAQ TOXUMA CƏRRAHİYYƏSİ

Biliklər

Dəri və yumşaq toxumaların aşağıdakı cərrahi xəstəliklərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilkatikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya, xəstəliklərin tərif, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri, müayinələri (klinik, laborator, görüntüləmə və digər), diaqnostikası, müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.

Dəri və yumşaq toxumalarda aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərfi, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmələrin ardıcılığı, ağırlaşmaları və s.

Klinik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Kəskin irinli xəstəliklər (furunkul, karbunkul fleqmona)	G	T	T-E1	E2	E3
Sellulitlər	G	T	T-E1	E2	E3
Nekrotik yumşaq toxuma infeksiyaları	G	T	T-E1	E2	E3
Hidradenit	G	T	T-E1	E2	E3
Dolama	G	T	T-E1	E2	E3
Dəri və dərialtı toxumaların digər infeksiyaları	G	T	T-E1	E2	E3
Yara irinləməsi	G	T	T-E1	E2	E3
Dərinin və dərialtı toxuma törəmələri	G	T	T-E1	E2	E3
Dəri və dərialtı kistlər	G	T	T-E1	E2	E3
Pilonidal sinus	G	T	T-E1	E2	E3
Epidermal sist	G	T	T-E1	E2	E3
Nevuslar	G	T	T-E1	E2	E3
Fibroma	G	T	T-E1	E2	E3
Lipoma	G	T	T-E1	E2	E3
Vaskulyar törəmələr	G	T	T-E1	E2	E3
Yastı hüceyrəli xərçəng	G	T	T-E1	E2	E3
Bazal hüceyrəli xərçəng	G	T	T-E1	E2	E3
Melanoma	G	T	T-E1	E2	E3
Dəri və yumşaq toxuma əməliyyatlarının ağırlaşmaları	G	T	T-E2	E2	E3

İrəli səviyyə

Sarkoma	İ	T	T	E1	E3
Radiasion dermatit	İ	T	T	E1	E3
Pedjet xəstəliyi	İ	T	T	E1	E3
Dərinin və dərialtı toxumaların digər bəd və xoşxassəli törəmələri	İ	T	T	E1	E3
Yataq yarası	G	T	T	E1	E3
Hipertrofik çapıq və keloid	İ	T	T	E1	E3

Praktik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Dəri və darialtı xəstəliklərdə biopsiya	İ	İ	G	E2	E3
İrinli xəstəliklərdə kəsiklər, sansiya və drenaj	İ	İ	G	E2	E3
Dəri və darialtı toxumaların çıxarılması	İ	İ	İ	E2	E3
Pilonidal sinusun ləğvi	İ	İ	İ	E2	E3
Melanomanın geniş ekssiziyası	İ	İ	İ	E2	E3
Limfa düyününün biopsiyası	İ	İ	İ	E2	E3

İrəli səviyyə

İlioqasıq-femoral limfadenektomiya	İ	İ	İ	E1	E3
Sarkoma və digər törəmələrdə geniş eksiziya	İ	İ	İ	E1	E3

BAŞ VƏ BOYUN CƏRRAHIYYƏSİ

Biliklər

Baş və boyunun aşağıdakı cərrahi xəstəliklərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilaktikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya, xəstəliklərin tərif, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri, müayinələri (klinik, laborator, görüntülmə və digər), diaqnostikası, müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.

Baş və boyunda aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərif, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmələrin ardıcılığı, ağırlaşmaları və s.

Klinik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Yuxarı tənəffüs yolları obstruksiyası	G	T-E1	T-E1	E1-E2	E3
Burun qanaxması	G	T-E1	T-E1	E1-E2	E3

Boyunda kütlə	G	T	T	E2	E3
Baş və boyun əməliyyatlarının ağırlaşmaları	G	T	T	E2	E3

İrəli səviyyə

Ağız boşluğu, qırtlaq, udlaq xərçəngi	G	T	T	T	E3
Parotid vəz törəməsi	G	T	T	T	E3
Çənəaltı vəz törəməsi	G	T	T	T	E3
Servikal limfadenopatiya	G	T	T	T	E3

Praktik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Limfa düyünü biopsiyası	İ	İ	T-E1	E2	E3
Traxeostomiya	İ	İ	T-E1	E2	E3
Krikotiroidotomiya	İ	İ	T-E1	E2	E3

İrəli səviyyə

Dodaq/dil törəmələrinin rezeksiyası	İ	İ	İ	E2	E3
Parotidektomiya	İ	İ	İ	E2	E3
Modifikasiyalı radikal boyun disseksiyası	İ	İ	İ	E2	E3

TRAVMA

Biliklər

- Travmaların mexanizmi
- Açıq və qapalı zədələnmələrin
patofiziologiyası
- Travmalarda mərhələli yardım prinsipi
- Xəstəxanaya qədərki yardımın prinsipləri
- Xəstəxana yardımının prinsipləri
- İxtisaslaşdırılmış yardımın prinsipləri
- Travmalı xəstənin müayinə prinsipləri
- Travmalı xəstədə həyati funksiyaların
monitorizasiya prinsipləri
- Travma xəstəsinin stabilləşdirimə
prinsipləri
- Travmada müalicə prinsipləri
- Zədələnməyə nəzarət cərrahiyyəsinin
prinsipləri
- Travmalı xəstənin göndərmə prinsipləri
- Sümük yaralarının sağlması

Yaralanmalarda aparılan müdaxilə və
əməliyyatların texnikaları

Klinik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Travmalı xəstənin ilkin qiymətləndirilməsi və stabilizasiyası	G	T	E1	E2	E3
Qanaxma və şok	G	T	E1	E2	E3
Üz travması	İ	T	E1	E2	E3
Boyun travması	İ	T	E1	E2	E3
Ürək kontuziyası, tamponadası	İ	T	E1	E2	E3
Aorta travması	İ	T	E1	E2	E3
Boş vena travması	İ	T	E1	E2	E3
Udlaq-qırtlaq travması	İ	T	E1	E2	E3
Ağciyər kontuziyası və cırılması	İ	T	E1	E2	E3
Pnevmtoraks, hemotraks	G	T	E1	E2	E3
Döş qəfəsi divarı travması	G	T	E1	E2	E3
Diafraqma travması	İ	T	E1	E2	E3
Qida borusu travması	İ	T	E1	E2	E3
Qarnın küt və açıq travmaları	G	T	E1	E2	E3
Mədə travması	İ	T	E1	E2	E3
Nazik bağırsağ travması	İ	T	E1	E2	E3
Kolorektal travma	İ	T	E1	E2	E3
Qaraciyər travması	İ	T	E1	E2	E3
Dalaq travması	İ	T	E1	E2	E3
Pankreas və duodenal travma	İ	T	E1	E2	E3
Rektum travması	İ	T	E1	E2	E3
Retroperitoneal hematoma	İ	T	E1	E2	E3
Qarın damarlarının travması	İ	T	E1	E2	E3
Çanaq travması	İ	T	E1	E2	E3
Böyrək, sidik axarı, sidik kisəsi travmaları	İ	T	E1	E2	E3
Cinsiyyət üzvlərinin travmaları	İ	T	E1	E2	E3
Ətrafların damar yaralanmaları	İ	T	E1	E2	E3
Kompartman sindromu	İ	T	E1	E2	E3
Donma və hipotermiya	İ	T	E1	E2	E3
Heriartrik travmalar	İ	T	E1	E2	E3
Hamilələrdə travmalar	İ	T	E1	E2	E3
Travma əməliyyatlarından sonrakı ağırlaşmalar	İ	T	T	E1-E2	S8

İrəli səviyyə

Komatoz xəstə	İ	T	E1	E1	E3
---------------	----------	----------	-----------	-----------	-----------

Politravma	İ	T	E1	E1	E3
Baş beyin travması	İ	T	E1	E1	E3
Traxeo-bronxial travma	İ	T	E1	E1	E3
Travmatik nevroloji yaralanma	İ	T	E1	E1	E3
Ətrafların sınıqları	İ	T	E1	E1	E3
Çıxıqlar və deformasiyalar	İ	T	E1	E1	E3
Dayaq-hərəkət sisteminin travmaları zamanı neyrovaskulyar zədələnmə	İ	T	E1	E1	E3
Travmatik amputasiya	İ	T	E1	E1	E3
Onurğa sınıqları	İ	T	E1	E1	E3
Yanıqlar: termik, kimyəvi, elektrik	İ	T	E1	E1	E3
Heyvan dişləmələri	İ	T	E1	E1	E3
Travma zamanı piy emboliyası	İ	T	E1	E1	E3
Pediatrik travmalar	İ	T	E1	E1	E3

Praktik bacarıqlar

BLS kursu (təməl yaşam dəstəyi)	G	E3	E3	E3	E3
ATLS kursu (travmada irəli yaşam dəstəyi)	G	E2	E2	E2	E3
Travmada qarın USM	G	G	T- E1	E2	E3
Böyünün reviziyası	İ	İ	T- E1	E2	E3
Diaqnostik torakotomiya	İ	İ	T- E1	E2	E3
Diaqnostik laparotomiya	İ	İ	T- E1	E2	E3
Diaqnostik laparoskopiya	İ	İ	T- E1	E2	E3
Ürək yaralanmasının bərpası	İ	İ	T- E1	E2	E3
Diafraqmanın travmatik çırılmasının təmiri	İ	İ	T- E1	E2	E3
Dalaq yaralanmasında birincili tikiş +splenorafiya	İ	İ	T- E1	E2	E3
Dalaq yaralanmasında splenektomiya	İ	İ	T- E1	E2	E3
Qaraciyər yaralanmalarında birincili tikiş, tamponada	İ	İ	T- E1	E2	E3
Öd yollarının travmalarının bərpası	İ	İ	T- E1	E2	E3
Pankreas yaralanmaları - subtotal pankreatektomiya	İ	İ	T- E1	E2	E3
Pankreas yaralanmaları – drenaj	İ	İ	T- E1	E2	E3
12bb yaralanmasında birincili tikiş	İ	İ	T- E1	E2	E3
12bb yaralanmasında duodenostomiya	İ	İ	T- E1	E2	E3
Ezofaqus yaralanmalarının bərpası	İ	İ	T- E1	E2	E3
Mədə yaralanmalarının bərpası	İ	İ	T- E1	E2	E3
Nazik bağırsağ yaralanmalarının bərpası	İ	İ	T- E1	E2	E3
Kolon yaralanmalarında birincili tikiş	İ	İ	T- E1	E2	E3

Kolon yaralanmalarında rezeksiya + stoma (Hartman əməliyyatı)	İ	İ	T- E1	E2	E3
Perineal bölgənin travmalarının bərpası	İ	İ	T- E1	E2	E3
Böyrək yaralanmasının bərpası, nefrektomiya	İ	İ	T- E1	E2	E3
Sidik kisəsi və sidik axarı yaralanmasının təmiri	İ	İ	T- E1	E2	E3
Abdominal aorta travmasının bərpası	İ	İ	T- E1	E2	E3
Zədələnməyə nəzarət cərrahiyyəsi	İ	İ	T- E1	E2	E3
Böyük damarların bərpası (boş vena, portal vena, renal vena və s)	İ	İ	T- E1	E2	E3
Boyun damarlarının bərpası	İ	İ	T- E1	E2	E3
Periferik damarların bərpası	İ	İ	T- E1	E2	E3
Fassiotomiya	İ	İ	T- E1	E2	E3
Böyük yaraların işlənməsi və bərpası	İ	İ	T- E1	E2	E3
Sınıqların immobilizasiyası	G	G - E1	T- E1	E2	E3

İrəli səviyyə

İntrakranial təzyiq monitorunun yerləşdirilməsi	İ	İ	İ	G-E1	E3
Qaraciyər yaralanmalarında rezeksiya	İ	İ	İ	E1	E3
Pankreato-duodenal yaralanmada pankreatoduodenal rezeksiya	İ	İ	İ	E1	E3
Sidik kanalı zədələnməsinin təmiri	İ	İ	G-T-E1	E1	E3
Böyük yanıqların işlənməsi və bərpası	İ	İ	G-T-E1	E1	E3
Vətər və sinirin bərpası	İ	İ	G-T-E1	E1	E3

YAN İXTİSAS SAHƏLƏRİ

TRANSPLANTASIYA

Biliklər

Tranplantasiya gərəkdirən aşağıdakı xəstəliklərin diaqnostikasını, müalicəsini, profilkatikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya, xəstəliklərin tərfi, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası,

patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri, müayinələri (klinik, laborator, görüntüləmə və digər), diaqnostikası, müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.

Tranplantasiyada aşağıdakı əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərfi, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmələrin ardıcılığı, ağırlaşmaları və s.

Klinik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Beyin ölümü donör seçimi	İ	Q	İ	E2	E3
--------------------------	---	---	---	----	----

İrəli səviyyə

Böyrək transplantasiyasına göstərişlər	İ	İ	İ	E1	E3
Qaraciyər transplantasiyasına göstərişlər	İ	İ	İ	E1	E3
Pankreas transplantasiyasına göstərişlər	İ	İ	İ	E1	E3
Bağırsaq transplantasiyasına göstərişlər	İ	İ	İ	E1	E3
Digər orqan və toxuma transplantasiyasına göstərişlər	İ	İ	İ	E1	E3
Canlı donör seçimi	İ	İ	İ	E1	E3
Orqanları saxlama	İ	İ	İ	E1	E3
Posttranplant xəstələrin aparılması	İ	İ	İ	E1	E3
Transplantant immunosupressiyası	İ	İ	İ	E1	E3
Rəddetmə	İ	İ	İ	E1	E3
Posttranplant oportunist infeksiyalar	İ	İ	İ	E1	E3
Postransplant bədxassəli törəmələr	İ	İ	İ	E1	E3
Postransplant ağırlaşmalar	İ	İ	İ	T-E2	E3

Praktik bacarıqlar

İrəli səviyyə

Ölü donordan orqanların alınması	İ	İ	İ-G	G	E3
Canlı donör nefrektomiyası	İ	İ	İ-G	G	E3
Canlı donör qaraciyər rezeksiyası	İ	İ	İ-G	G	E3
Canlı donordan digər orqanların alınması	İ	İ	İ-G	G	E3
Böyrək transplantasiyası	İ	İ	İ-G	G	E3
Qaraciyər transplantasiyası	İ	İ	İ-G	G	E3
Pankreas transplantasiyası	İ	İ	İ-G	G	E3
Bağırsaq transplantasiyası	İ	İ	İ-G	G	E3

Ağciyər trasnplatasiyası	İ	İ	İ-G	G	E3
Digər tranplantasiyalar	İ	İ	İ-G	G	E3

DÖŞ QƏFƏSİ CƏRRAHİYYƏSİ

Biliklər

Döş qəfəsi və orqanlarının aşağıdakı cərrahi xəstəliklərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilkatikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya, xəstəliklərin tərif, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri, müayinələri (klinik, laborator, görüntülmə və digər), diaqnostikası, müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.

Döş qəfəsində aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərif, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmələrin ardıcılığı, ağırlaşmaları və s.

Klinik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Kəskin tənəffüs yetməzliyi	G	T	T-E1	E2	E3
Pnevmotoraks	G	T	T-E1	E2	E3
Hemotoraks	G	T	T-E1	E2	E3
İrinli plevrit	G	T	T	E2	E3

İrəli səviyyə

Döş qəfəsi divarının xəstəlikləri

Ağciyər yırtığı	İ	T	T	E1	E3
Divar infeksiyaları (osteomielit, xondrit)	İ	T	T	E1	E3
Tietze sindromu	İ	T	T	E1	E3
Mondor xəstəliyi	İ	T	T	E1	E3
Divar şişləri	İ	T	T	E1	E3

Pevra xəstəlikləri

Xilotoraks	İ	T	T	E1	E3
Plevral şişlər	İ	T	T	E1	E3

Ağciyərin cərrahi xəstəlikləri

Ağciyər absesi	İ	T	T	E1	E3
Ağciyər qanaxması	İ	T	T	E1	E3
Bronxoektaziya	İ	T	T	E1	E3
Orta pay sindromu	İ	T	T	E1	E3
Bronxolitiaz	İ	T	T	E1	E3
Bronxit	İ	T	T	E1	E3
Pnevmoniya	İ	T	T	E1	E3
Kistik fibroz	İ	T	T	E1	E3
Tuberkulez	İ	T	T	E1	E3
Funqal infeksiyalar	İ	T	T	E1	E3
Sarkoidoz	İ	T	T	E1	E3
Ağciyər xərçəngi	İ	T	T	E1	E3
Nadir birincili xoş və bəd şişlər	İ	T	T	E1	E3
Metastatik şişlər	İ	T	T	E1	E3
Ağciyərin anadangəlmə xəstəlikləri	İ	T	T	E1	E3
Traxeoarterial fistula	İ	T	T	E1	E3
Traxeozofageal fistula	İ	T	T	E1	E3
Traxeobronxial atreziya	İ	T	T	E1	E3
Bronxogenik kistlər	İ	T	T	E1	E3
Bronxopulmonar displaziya	İ	T	T	E1	E3
Pulmonar sekvestrasiya	İ	T	T	E1	E3
Anadangəlmə kistik adenomatoz	İ	T	T	E1	E3
Anadangəlmə lobar emfizema	İ	T	T	E1	E3
Ağciyərin damar anomaliyaları	İ	T	T	E1	E3
Toraks əməliyyatlarının ağırlaşmaları	İ	T	T	E1	E3

Mediastinal xəstəliklər

Kəskin mediastinit	İ	T	T	E1	E3
Xroniki mediastinit	İ	T	T	E1	E3
Yuxarı boş vena sindromu	İ	T	T	E1	E3
Kəskin yuxarı boş vena sindromu	İ	T	T	E1	E3
Traxeozofageal fistul	İ	T	T	E1	E3
Limfomalar	İ	T	T	E1	E3
Timoma və timus karsinoması	İ	T	T	E1	E3

Germ hüceyrəli törəmələr (teratoma, dermoid sist, seminoma, qeyri-seminoma)	İ	T	T	E1	E3
Kistlər (enterik, bronxogen, perikardial və s)	İ	T	T	E1	E3
Neyrogen törəmələr	İ	T	T	E1	E3
Divararalığının digər törəmələr	İ	T	T	E1	E3
Praktik bacarıqlar					
<i>Təməl səviyyə</i>					
Plevral USM	İ	İ	T-E1	E2	E3
Biopsiya (perkutan, eksizional, torakoskopik, açıq)	İ	İ	G	E2	E3
Plevra punksiyası və drenajı	İ	İ	T-E1	E2	E3
Traxeostomiya	İ	İ	G	E2	E3
Torakoskopiya	İ	İ	G	E2	E3
Torakotomiya	İ	İ	T-E1	E2	E3
Median sternotomiya	İ	İ	G	E2	E3
Lobektomiya (açıq və torakoskopik)	İ	İ	G	E2	E3
Perikard fenestrasiyası	İ	İ	T-E1	E2	E3
Diafraqma yırtığının toraxsdan bərpası	İ	İ	G	E2	E3
<i>İrəli səviyyə</i>					
Endobronxial USM	İ	İ	G	E1	E3
Mediastinskopiya	İ	İ	G	E1	E3
Pulmonektomiya	İ	İ	G	E1	E3
Dekortikasiya	İ	İ	G	E1	E3
Torakoplastika	İ	İ	G	E1	E3
Divararalığı əməliyyatları	İ	İ	G	E1	E3

DAMAR CƏRRAHİYYƏSİ

Biliklər

Damarların aşağıdakı cərrahi xəstəliklərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilkatikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya, xəstəliklərin tərif, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və

ağırlaşmaları, klinik əlamətləri, müayinələri (klinik, laborator, görüntülmə və digər), diaqnostikası, müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.

Damarlarda aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərif, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmələrin ardıcılığı, ağırlaşmaları və s.

Arteriyaların xəstəlikləri (klinik bacarıqlar)

Təməl səviyyə

Kəskin arterial tıxanma (tromboz və emboliya)	G	T	E1	E2	E3
Mezenterik arteriya trombozu və emboliyası	G	T	E1	E2	E3
Kompartman sindrom	G	T	E1	E2	E3
Axsama	G	T	T	E2	E3
Diabetik angiopatiya və ayaq	G	T	T	E2	E3
Aorto-iliak okklüziv xəstəlik	İ	T	T	E2	E3
Femopopliteal okklüziv xəstəlik	İ	T	T	E2	E3
İnfrapopliteal okklüziv xəstəlik	İ	T	T	E2	E3
Bürger xəstəliyi (obliterasiyaedici trombangit)	İ	T	T	E2	E3
Xronik visseral okklüziya	İ	T	T	E2	E3
Renal arteriyanın okklüziyası	İ	T	T-E1	E2	E3
Serebrovaskulyar xəstəliklər	İ	T	T-E1	T-E1	E3
Visseral arteriyaların anevrizmaları	İ	T	T	E2	E3

İrəli səviyyə

Aorta anevrizma partlaması	İ	T	T	E1	E3
Torasik çıxış sindromu	İ	T	T	E1	E3
Yuxarı ətraf arteriyalarının okklüziv xəstəliyi	İ	T	T	E1	E3
Abdominal aorta anevrizması	İ	T	T	E1	E3
Periferik arteriyaların anevrizmaları	İ	T	T	E1	E3
Vazospastik xəstəliklər	İ	T	T	E1	E3
Arterio-venoz malformasiya	İ	T	T	E1	E3
Arteritlər	İ	T	T	E1	E3

Behçet xəşəliyi	İ	T	T	E1	E3
Hiperkoaqulopatiya	İ	T	T	E1	E3
Fibromuskulyar displaziya	İ	T	T	E1	E3
Karotid cism törəmələri	İ	T	T	E1	E3
Damar əməliyyatlarının ağırlaşmaları	İ	T	T	T-E2	E3

Praktik bacarıqlar

Təməl səviyyə

İntravaskulyar trombolizis	İ	İ	G	E2	E3
Angioplastika	İ	İ	İ	E2	E3
Perkutan vaskulyar stendlər	İ	İ	İ	E2	E3
Ətraf arteriyalarından embolektomiya	İ	İ	T-E1	E2	E3
Ətraf arteriyalarında endarterektomiya, yanyollar, qreftlər	İ	İ	İ	E2	E3
Visseral damarlardan emolektomiya	İ	İ	T-E1	E2	E3
Visseral arteriyalarda endarterektomiya, yanyollar, greftlər	İ	İ	İ	E2	E3
Visseral damar anevrizlamarının eksiziyası	İ	İ	İ	E2	E3
Karotis damarlardan emolektomiya, endarterektomiya, yanyol, greft	İ	İ	İ	E2	E3
Simpatektomiya	İ	İ	İ	E2	E3
Dializ üçün arterio-venoz fistula qoyulması	İ	İ	T-E1	E2	E3
Amputasiya	İ	İ	T-E1	E2	E3
Fassiyatomiya	İ	İ	T-E1	E2	E3

İrəli səviyyə

Doplerografiya	İ	İ	İ	E1	E3
Angiografiya	İ	İ	İ	E1	E3
Angioskopiya	İ	İ	İ	E1	E3
Karotis törəməsinin çıxarılması	İ	İ	İ	E1	E3
Vertebral arteriya əməliyyatları	İ	İ	İ	E1	E3
Aorta okluziya və anevrizması əməliyyatları	İ	İ	İ	E1	E3
Aorta anevrizması partlamasında əməliyyatlar	İ	İ	İ	E1	E3
İnfektiv qreftin çıxarılması	İ	İ	İ	E1	E3

Venaların və limfatik damarların xəstəlikləri (klinik bacarıqlar)

Təməl səviyyə

Kəskin tromboflebit	G	T	E1	E2	E3
---------------------	---	---	----	----	----

Dərin ven trombozu	G	T	E1	E2	E3
Ağciyər arteriyası tromboemboliyası	G	T	E1	E2	E3
Varikoz xəstəliyi	G	T	E1	E2	E3
Xronik venoz yetməzlik	G	T	E1	E2	E3
Postflebitik sindrom	G	T	E1	E2	E3
Ayaqların xronik xora xəstəliyi	İ	T	E1	E2	E3
Limfadema	G	T	E1	E2	E3
Limfangit	İ	T	E1	E2	E3
Limfatik obstruksiya	İ	T	E1	E2	E3
Venoz əməliyyatlarının ağırlaşmaları	İ	T	T	T-E2	E3

Praktik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Venoz dopler	İ	İ	G	E2	E3
Varikoz əməliyyatları	İ	İ	G	E2	E3
Skleroterapiya	İ	İ	G	E2	E3
Endoskopik kommunikant liqasiyası	İ	İ	G	E2	E3
Endovaskulyar ablasiya texnikaları	İ	İ	G	E2	E3
Venoz damar rekonstruksiyaları	İ	İ	G	E2	E3
Venoz tombektomiya	İ	İ	G	E2	E3
Vena kava filtrinin qoyulması	İ	İ	G	E2	E3
Venoz xorada əməliyyatlar	İ	İ	G	E2	E3
Arterio-venoz malformasiya eksiziyası	İ	İ	G	E2	E3
Limfatik damar əməliyyatları	İ	İ	G	E2	E3
Antikoaqulyasiya	İ	İ	G	E2	E3

DİGƏR İXTİSAS SAHƏLƏRİ

ÜRƏK CƏRRAHIYYƏSİ

Biliklər

Ürəyin aşağıdakı cərrahi xəstəliklərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilaktikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya, xəstəliklərin tərif, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri,

müayinələrini (klinik, laborator, görüntülemə və digər), diaqnostikası, müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.

Ürəkdə aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərif, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmələrin ardıcılığı, ağırlaşmaları və s.

Ürək xəstəlikləri (klinik bacarıqlar)

Təməl səviyyə

Şok, kəskin ürək yetməzliyi	G	T	T	E1	E3
Ürək tamponadası	G	T	T	E1	E3
Koronar damar xəstəlikləri	G	T	T	E1	E3
Qapaq xəstəlikləri	G	T	T	E1	E3

İrəli səviyyə

Miokard infarktı	G	T	T	T	E3
Hipertonik kriz	G	T	T	T	E3
Ürək əməliyyatlarının ağılaşmaları	G	T	T	T	E3
Ağciyərdə qan axınını artıran anomaliyalar	G	T	T	T	E3
Ağciyərdə qan axınını azaldan anomaliyalar	G	T	T	T	E3
Stenotik anomaliyalar	G	T	T	T	E3
Pulmonar stenoz	G	T	T	T	E3
Aorta koarktasiyası	G	T	T	T	E3
Mitral qapaq anomaliyası	G	T	T	T	E3
Hipoplastik sol ürək	G	T	T	T	E3
Digər anadangəlmə ürək xəstəlikləri	G	T	T	T	E3
Anevrizma	G	T	T	T	E3
Kardiomiopatiya	G	T	T	T	E3
Qapaq xəstəlikləri	G	T	T	T	E3
Mitral stenoz	G	T	T	T	E3
Mitral yetməzlik	G	T	T	T	E3
Üçtəyli qapaq xəstəlikləri	G	T	T	T	E3
Aortal qapaq yetməzliyi	G	T	T	T	E3
Aortal stenoz	G	T	T	T	E3
Anevrizma	G	T	T	T	E3

Kardiomiopatia	G	T	T	T	E3
İnfektiv endokardit	G	T	T	T	E3
Ürək şişləri	G	T	T	T	E3
Aorta anevrizması	G	T	T	T	E3
Perikardit	G	T	T	T	E3
Endokardit	G	T	T	T	E3

Praktik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Perikardiosentez	İ	G	G	E2	E3
Perikard fenestrasiyası	İ	G	G	E2	E3

İrəli səviyyə

Exokardioqrafiya	İ	G	G	E1	E3
EKQ	G	E2	G	G	E3
Qeyri-invaziv koronarqrafiya	İ	İ	İ	İ	E3
Perikardektomiya	İ	İ	İ	E1	E3
Pacemaker qoyulması	İ	İ	G	E1	E3
Aorta-koronar yanyol əməliyyatları	İ	İ	G	G	E3
Ürək qusurlarında əməliyyatlar	İ	İ	G	G	E3
Süni ürək	İ	İ	G	G	E3

UROLOGİYA

Biliklər

Sidik ifrazat orqanlarının aşağıdakı cərrahi xəstəliklərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilkatikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya, xəstəliklərin tərif, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri, müayinələri (klinik, laborator, görüntüləmə və digər), diaqnostikası, müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.

Sidik ifrazat orqanlarında aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərfi, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmələrin ardıcılığı, ağırlaşmaları və s.

Klinik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Kəskin sidik ləngiməsi	G	T	T	E2	E3
Hematuriya	G	T	T	E2	E3
Böyrək sancısı	G	T	T	E2	E3
Xaya şişkinliyi	G	T	T	E2	E3
Hidrosole	G	T	T	E2	E3
Xayanın burulması	G	T	T	E2	E3
Varikosele	G	T	T	E2	E3
Kriptorxizm	G	T	T	E2	E3
Genitourinar yaralanmalar	İ	T	T	E2	E3
Uroloji əməliyyatlarının ağırlaşmaları	İ	T	T	T-E2	E3

İrəli səviyyə

Sidik daşı ağırlaşmaları	G	T	T	E1	E3
Priapizm	İ	T	T	E1	E3
Böyrək törəməsi	G	T	T	E1	E3
Ureteral törəmə	İ	T	T	E1	E3
Sidik axarının törəməsi	İ	T	T	E1	E3
Prostat adenoması	G	T	T	E1	E3
Prostat xərçəngi	G	T	T	E1	E3
Renal infeksiyalar	G	T	T	E1	E3
Hipospadiya	İ	T	T	E1	E3
İmpotensiya	İ	T	T	E1	E3

Praktik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Sidik kisəsi kateterizasiyası	G	E1	E2	E2	E3
Sistoskopiya	İ	E1	E2	E2	E3
Sidik kisəsi punksiyası	İ	E1	E2	E2	E3
Sistostomiya	İ	E1	E2	E2	E3
Nefrektomoya	İ	E1	E2	E2	E3
Orxektomiya	İ	E1	E2	E2	E3
Hidroselektomiya	İ	E1	E2	E2	E3
Varikozel əməliyyatı	İ	E1	E2	E2	E3
Ureterointestinal anastomoz	İ	E1	E2	E2	E3
Ureter yaralanmalarının bərpası	İ	E1	E2	E2	E3

GİNEKOLOGIYA

Bililər

Hamiləlikdə anatomik və fizioloji dəyişikliklər

Qadın cindiyət orqanlarının aşağıdakı cərrahi xəstəliklərinin və vəziyyətlərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilaktikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya, xəstəliklərin tərfi, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri, müayinələri (klinik, laborator, görüntülmə və digər), diaqnostikası, müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.

Qadın cinsiyyət orqanlarında aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərfi, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmələrin ardıcılığı, ağırlaşmaları və s.

Klinik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Hamilə qadınlarda təcili və planlı cərrahi xəstəliklər	İ	T	T	E2	E3
Yumurtalıq sistləri	G	T	T	E2	E3
Yumurtalıq burulması	G	T	T	E2	E3
Yumurtalıq qanaxması	G	T	T	E2	E3
Ektopik hamiləlik	G	T	T	E2	E3
Çanaq boşluğunun iltihabi xəstəlikləri	G	T	T	E2	E3
Salpingit	G	T	T	E2	E3
Tubeovarial abses	G	T	T	E2	E3
Ginekoloji əməliyyatlarının ağırlaşmaları	İ	T	T	T -E2	E3

İrəli səviyyə

Yumurtalıq törəmələri	G	T	T	E1	E3
Uşaqlığın törəmələri	G	T	T	E1	E3
Uşaqlıq boynu xərçəngi	G	T	T	E1	E3
Vulvanın xərçəngi	G	T	T	E1	E3
Endometrioz	G	T	T	E1	E3
Eklampsiya	G	T	T	E1	E3

Praktik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Genital orqanların klinik müayinəsi	G	E3	E3	E3	E3
Hamiləliyin təyini	G	E3	E3	E3	E3
Histerektomiya	İ	İ	G	E2	E3
Overektomiya	İ	İ	G	E2	E3
Salpingektomiya	İ	İ	G	E2	E3
Rektoselenin ləğvi	İ	İ	G	E2	E3
Sistoselenin ləğvi	İ	İ	G	E2	E3
Keysəriyyə əməliyyatı	İ	İ	G	E2	E3

UŞAQ CƏRRAHİYYƏSİ

Biliklər

Uşaqların anatomik və fizioloji xüsusiyyətləri
Uşaqlarda cərrahi xəstəliklərin xüsusiyyətləri
Uşaqların aşağıdakı cərrahi xəstəliklərinin və vəziyyətlərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilaktikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya, xəstəliklərin tərif, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri, müayinələri (klinik, laborator, görüntüləmə və digər), diaqnostikasını, müalicə üsulları, müalicə nəticələri,

profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.

Uşaqların aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərif, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmlərin ardıcılığı, ağırlaşmaları və s.

Klinik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Abdominal kütlə	G	T	T	E1	E3
Hipertrofik pilorik stenoz	G	T	T	E1	E3
Göbək yırtığı	G	T	T	E1	E3
Qasıq yırtığı	G	T	T	E1	E3
Bağırsaq burulması	G	T	T	E1	E3
İnvaginasiya	G	T	T	E1	E3
Mekkel divertikulu	G	T	T	E1	E3
Qastroşizis	G	T	T	E1	E3
Omfalosele	G	T	T	E1	E3
Mədə-bağırsaq qanaxması	G	T	T	E1	E3
Traxeya və ezofaqusda yad cismlər	G	E1	E1	E1	E3
Uşaq əməliyyatlarının ağırlaşmaları	İ	T	T	T-E2	E3

İrəli səviyyə

Ezofageal atreziya	G	T	T	T	E3
Traxeoezofageal fistula	İ	T	T	T	E3
Anadangəlmə diafraqmal yırtıq	İ	T	T	T	E3
Duodenla atreziya/stenoz	İ	T	T	T	E3
Pankreas divizum	İ	T	T	T	E3
İntestinal atreziya	G	T	T	T	E3
Dəliksiz anus	G	T	T	T	E3
Nekrozlaşan enterokolit	G	T	T	T	E3
Hirşsprunq xəstəliyi	G	T	T	T	E3
Biliar atreziya	İ	T	T	T	E3
Xoledox sisti	İ	T	T	T	E3
Kriptorxizm	G	T	T	T	E3
Wilms tumoru	G	T	T	T	E3
Neyroblastoma	İ	T	T	T	E3

Praktik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Qasıq yırtığının bərpası	İ	İ	T-E1	E2	E3
Göbək yırtığının bərpası	İ	İ	T-E1	E2	E3

Piloromiotomiya	İ	İ	T-E1	E2	E3
Malrotasiya zamanı təcili cərrahiyyə	İ	İ	T-E1	E2	E3
Bağırsaq burulmasının cərrahi müalicəsi	İ	İ	T-E1	E2	E3
İrəli səviyyə					
Tiroqlossal axacaq sistinin ləğvi	İ	İ	G	E1	E3
Orxiopeksiya	İ	İ	G	E1	E3
Antireflüks prosedurları	İ	İ	G	E1	E3
İntestinal atreziya/stenoz zamanı cərrahi müdaxilə	İ	İ	G	E1	E3
Diafraqmal yırtığın ləğvi	İ	İ	G	E1	E3
Omfalosele/qastroşizis ləğvi	İ	İ	G	E1	E3
Nekrozlaşan enterokolitin cərrahi müalicəsi	İ	İ	G	E1	E3
Willms tumorun/neyroblastomanın ləğvi	İ	İ	G	E1	E3
Hirşprunq zamanı cərrahiyyə	İ	İ	G	E1	E3
Ezofageal atreziyanın ləğvi	İ	İ	G	E1	E3

PLASTİK CƏRRAHİYYƏ

Biliklər

Aşağıdakı cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərif, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmələrin ardıcılığı, ağırlaşmaları və s.

Praktik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Çapıqların aradan götürülməsi	İ	İ	G	E2	E3
Abdominoplastika	İ	İ	G	E2	E3
Qarın divarının rekonstruksiyası	İ	İ	G	E2	E3
Dəri köçürülməsi	İ	İ	G	E2	E3
Böyük yararlının plastikası	İ	İ	G	E2	E3
Plastik əməliyyatlarının ağırlaşmaları	İ	T	T	T-E2	E3

İrəli səviyyə

Postmastektomik rekonstruksiya	İ	İ	G	E1	E3
Süd vəzinin kiçildilməsi və böyüdülməsi	İ	İ	G	E1	E3

NEYROCƏRRAHİYYƏ

Biliklər

Sinir sisteminin aşağıdakı cərrahi xəstəliklərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilkatikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya, xəstəliklərin tərif, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri, müayinələri (klinik, laborator, görüntüləmə və digər), diaqnostikası, müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.

Sinir sistemində aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərif, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmələrin ardıcılığı, ağırlaşmaları və s.

Klinik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Beyin ölümü	G	T	T	E2	E3
Kəskin ağrı	G	T	T	E2	E3
Neyrocərrahi əməliyyatlarının ağırlaşmaları	İ	T	T	T-E2	E3

İrəli səviyyə

Koma	G	T	T	E1	E3
Beyin ödemi, beyindəxili hipertenziya	G	T	T	E1	E3
Meningit	G	T	T	E1	E3
Beyindəxili abses	G	T	T	E1	E3
Beyindəxili qanaxma	G	T	T	E1	E3
Beyindəxili törəmələr	G	T	T	E1	E3
Paraplegiya	İ	T	T	E1	E3
Xronik ağrı	İ	T	T	E1	E3

Praktik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Periferik sinir blokadası	İ	İ	G	E2	E3
Günəş kələfi blokadası	İ	İ	G	E2	E3

Torasik simpatektomiya	İ	İ	G	E2	E3
Epidural kateter	İ	İ	G	E2	E3
Ağrı müalicəsi üçün blokadalar	İ	İ	G	E2	E3

ƏDƏBİYYAT

- Surgical Council on Resident Education. Curriculum Outline. 2017;80918.
- Board A. AMERICAN Booklet of Information Surgery Booklet of Information. 2016;
- TUKMOS - TIPTA UZMANLIK KURULU MÜFREDAT OLUŞTURMA VE STANDART BELİRLEME SİSTEMİ. GENEL CERRAHİ. Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı.
- Care I. GENERAL SURGERY – SYLLABUS. 2012;1–26.
- European Union of Medical Specialists. Training Requirements for the Specialty of General Surgery. 2013;1–67.
- Palmer S, Comm B. Department of Surgery Division of General Surgery Residency Training Program Orientation Guide. 2012;(June).
- The Royal College of Surgeons England, (RCSENG). National undergraduate curriculum in surgery 2015. RCSENG – Professional Standards and Regulation. 2015;
- Africa E. Tomorrow ' S Doctors. 2014;(December):50–1.
- Core Surgery Clerkship Student Jon Hopkins hospital.
- ALİ TİBB TƏHSİL PİLLƏSİNİN DÖVLƏT STANDARTI. REZİDENTURA SƏVİYYƏSİ ÜZRƏ 060902 - “ÜMUMİ CƏRRAHİYYƏ” İXTİSASININ TƏHSİL PROQRAMI.

Elektron nəşr- ISBN: 978-9952-536-21-8